

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Vițică economie națională.

Arad, 26 Iunie.

Mâne se vor întruni la Sibiu revizorii experți, iar poimâne își va ține asociația băncilor „Solidaritatea” a șasea adunare generală. În loc de obișnuitul articol ocazional de „salutare”, credem mai potrivit a reproduce la acest loc, momentele mai de însemnătate din darea de seamă a direcțiunii. O apreciere mai justă decât cea cuprinsă în darea de seamă, n'am putea face nici noi asupra situației noastre financiare. Deci:

„Onorată adunare generală!

Anul trecut a fost unul dintre cei mai fecunzi în activitate pentru însoțirea noastră. În acest an ne-am ocupat — pe lângă lucrările noastre cunoscute din trecut — și cu chestiuni și probleme nouă, dintre cari unele s'au terminat cu rezultat destul de măgulitor pentru membrii „Solidarității”, iar altele continuă a fi aprofundate — să sperăm — pentru ca la timpul lor să primească și ele soluțiuni cât mai norocoase. Cari au fost și cari sunt aceste chestiuni și probleme nouă, se va vedea din raportul, ce ne luăm voie a Vă prezenta în rândurile de față. Înainte de a intra însă în tractarea acestora, permiteți-ne să Vă raportăm despre starea întreprinderii noastre în general.

În decursul anului trecut, însoțirea noastră a avut 122 membrii, adică pe toate băncile românești de seamă, la cari avem drept să contăm să ne sprijinească în străduințele noastre. Anunțări de membrii noi încă am avut, dar, dupăcum V'am raportat acum doi

ani, direcțiunea „Solidarității” a ținut să facă anele restricțiuni în admiterea lor, restricțiuni cari s'au dovedit practice și folositoare. *Suntem convinși că astăzi se impune o selecțiune cât mai severă în rândul membrilor însoțirii noastre. Din acest motiv nu numai am fost rezervați în admiterea de membrii noi, dar — cu regret Vă facem cunoscut — ia trei din instituturile asociate a trebuit să le cerem renunțarea dela calitatea de membrii, deoarece n'au ținut seamă cum ar fi trebuit de sfaturile și îndrumările, ce le-am dat în propriul lor interes. Procedura aceasta — oricât de mult o regretăm — va trebui să o urmăm și în viitor față de instituturile, cari nu fac totul pentru menținerea unei reputații cât mai bune.*

Avea însoțirii noastre a fost cu 31 Dec. 1913 de cor. 71,422.81. Venitul brut de cor. 3714.49 din care subtrăgându-se cheltuielile în suma de cor. 3688.74 rezultă un profit curat de cor. 25.74. Cu privire la situația financiară a însoțirii ne-am permis a Vă prezenta la adunarea generală trecută un raport detaliat în care am arătat că din venitele maximele de cor. 3000 ce le are însoțirea noastră e cu neputință a acoperi toate spesele, ce se reclamă azi, spese cari se sporesc pe zi ce merge în raport cu dezvoltarea și înmulțirea lucrărilor „Solidarității”. Pentru a înmulți deci veniturile și pentru a reduce din cheltuieli, ne-ați autorizat să cerem băncilor asociate să mai subscrie anumite cvote și să rugăm instituturile, ai căror reprezentanți ocupă loc în organele de conducere, control și revizuire ale însoțirii, să supoarte din al lor cheltuielile împreună cu participarea acestor organe la ședințele și adunările noastre.

Din parte-ne ne-am conformat autorizării date și am făcut intervențiile necesare în ambele direcțiuni. Rezultatul numai în parte e mulțumitor. *Cvota nouă abia s'au mai subscris 48, prin cari capitalul se sporește numai cu cor. 9600. În schimb aproape toate instituturile, ai căror reprezentanți ocupă loc în organele însoțirii s'au declarat aplicabile să supoarte din al lor cheltuielile de participare la ședințele și adunările noastre.*

Prin acestea, venitele pe viitor vor fi ceva mai urcate, iar cheltuielile mai reduse. Cu toate acestea însă starea financiară a însoțirii nu credem că se va putea echilibra, mai cu seamă că — lucrările înmulțite și îndatoririle nouă, ce ni se impun — reclamă reorganizarea biroului „Solidarității” prin închirierea unui local propriu și eventual prin angajarea a unei nouă puteri de muncă. Direcțiunea însoțirii tocmai se ocupă cu această chestiune și sperăm să Vă putem prezenta propunere concretă cât mai curând.

Mult am fost preocupați în anul trecut și de chestiunea revizorilor experți și a revizuirilor. Despre această chestiune am făcut și un raport special, care se găsește în anexe. La acest loc amintim, că în urma recercării biroului s'au anunțat la revizuire 76 de bănci, adică un număr aproape îndoit ca în anii precedenți. Dintre aceste bănci 71 aparțin „Solidarității”, iar 5 stau în afară de organizația noastră. *Revizori experți am avut cu totul 17, toți funcționari superiori la băncile noastre. De prezent ne preocupă chestia angajării cel puțin a unui revizor-expert permanent, ceace poate se va și ajunge în legătură cu reorganizarea biroului. Conferențele revizorilor experți s'au dovedit practice*

Moravuri neliterare.

Comme un crapaud blessé qu'un rayon d'azur lave, Dans une source obscure accroupi, Vocil sanglant...

(Jean Lorrain: *Le Crapaud*).

Zilele din urmă ne-au adus o surpriză: d. I. U. Soricu, pentru a satisface (să zicem) curiozitatea publicului, declară, că foiletoanele literare iscalite „R. Silviu” sunt scrise de dsa. Pentru cei ce nu știu, adaugem, că d. I. U. Soricu mai este autorul unui volum de versuri intitulat „Florile dalbe”, pe care nu pricepem din ce motive, dsa obișnuiește a-l împărți gratuit. — și al unei lungi, foarte lungi serii de articole iscalite și neiscălite, cronici de Dumineca și de alte sărbători, pamflete, așa numite „satire”, epigrame, în cari zdrobește talente, ridică altele nouă, purifică literatura, cearcă, să dea direcții, dar mai ales se laudă pe sine însuși.

D. I. U. Soricu, e și dânsul un exemplar din acele tipuri veșnic nemulțumite cu lumea, (nu cu sine însuși!), cari și-au luat de principiu:

„Când ai trozi în față, să nu faci vorbă multă,
„Și glumei insipide răspunde-i cu insultă”,

după cum se exprimă însuși într'o așa zisă satiră. Se caracterizează doar singur și mai limpede într'una din poeziile sale, mult adorată și și mai mult slăvită de dsa:

În pieptul meu arde ascuns un vulcan
Și nimenea nu-l înțelege,
Mi-e sufletu' n neguri umbrît ocean,

Și-i vuit de ape, și-i trist uragan
Cântarea mea fără de lege.

Fu sunt beduinul pribeag în deșert
Și-mi caut odihnă...

Care va să zică, dânsul e un amestec de suflet înegurat, de uragan trist (este și uragan vesel?), de vulcan, care nu se stinge deși-i potopit de ape vuitoare, afară de astea mai poartă în suflet și un beșuin de Sahara, care n lipsa-i de odihnă își varsă pe deasupra nisipurilor cântările-i fără de lege, și care, — oh lume mizerabilă, cum îți răstignești geniile! — e chinuit pururi de gândul, că omenia nu-l înțelege.

Este firesc deci, că dsa, care „n'a intrat încă la palat” și „nu-i învitatul saloanelor”, să improaște în cei înțeleși „înjurându-i” într'o serie de diatribe, cari n'au nimic din bunul simț afișat de dsa cu ori ce ocazie, să-i considere pe toți de nulități, să le ridiculizeze opera poetică, fără de-a uita însă nici odată de-a se aduce pildă bună pe sine însuși, cu o îndrăzneală lipsită de ori ce bunăcuviință.

Se va convinge de lucrul acesta ori cine, dacă aruncă o scurtă privire asupra celor 13—14 foiletoane din „Gazeta Transilvaniei” publicate sub iscalitura „R. Silviu”, în cari vehemența limbajului, veninul nemulțumirii, și cutezanța atacului nu sunt întrecute decât de acel cult fastuos în care zeul adorat este d. Soricu însuși.

Încă în articolul său program spune cu hotărâre, că aproape toți scriitorii noștri de azi mai cunoscători au să-și mulțumească reputația numai și numai marei încurajări de care au avut parte și re-

clamei ce și-au făcut. Astfel, după dsa, „cei mai lansați dintre scriitorii noștri sunt din întâmplare cei mai seci, cei mai fără de talent și cei mai inculti”, sunt niște hehlivani și farsori, cari n'au nimica afară de frazele sforăitoare. „Produce ale unui mediu în care stăpânește minciuna și lipsa de sinceritate, e firesc, ca toți acești oameni să fie expresia fidelă a minciunii și falsității”, și să fie niște „mărunței și mărunțele” și „vulpoi predicatori”, „cari inundă cu minciunile lor sulemenite” câmpul artei. Iar scrierile lor sunt „elucubrațiile unor indivizi, cari mâne vor trebui internuți în balamuc”, sunt produsele unor mizerabile ființe în cari își serbează orgiile „inconștiența și absoluta lipsă de cultură și simțire”. Publicul care are curajul să se pronunțe în favorul lor, e o masă „inconștientă”, e un „mediu mediocru, care încurajază pornirile inconștienților” și „măgulește vanitățile inteligente-lor reduce, „un admirator al sărăciei de idei și secătorei de simțire ce-a adus pe câmpul literaturii noastre decadentismul, cu toată droaia de cabotini, cari în numele artei nouă debitează toate năzbățiile, toate imbecilitățile”. Așa se explică de ce în *Noua Revistă Română* a dlui Motru și în *Viata Nouă* a dlui Densușianu, cari „s'au încunjurat de toți trântorii, de toți fachirii îngălbeniți de lene, de toți întârziatii pe băncile liceelor”, apar năzbățiile tuturor otrepelor intelectuale, halucinațiile tuturor neghiobililor și descreațiilor” toate „schimonositurile de palată, toate halucinațiile imberbilor alcoolizați, toate schelălăiturile jigodiilor lăhnite de popularitate, și toate supurațiunile unei lepre intelectuale și sociale” etc. etc.

și folositoare. Rezultatele bune ale lor se arată în mod mulțumitor și de aceea am pregătit lucrările și am convocat din prilejul acestei adunări generale a IV conferință a revizorilor noștri. Direcțiunea a dat tot concursul său revizorilor experți, ceace ați putut — desigur — constata și D-Voastră din actele primite dela biroul „Solidarității”. Și vom acorda și în viitor toată considerațiunea noastră acestei instituțiuni a revizorilor noștri, convinși fiind, că aceasta este cea dintâi și poate și cea mai însemnată din îndatoririle, ce le avem.

Chestiunea *concordatului financiar* între instituttele noastre, cu scop de a se sprijini reciproc pentru împrejurări financiare dificile prin crearea de rezerve de efecte și peste tot prin îndrumarea rațională a afacerilor de bani, ne-a preocupat și în anul trecut în măsură însemnată și *comisiunea numită pentru stabilirea proiectului de executare, desigur va afla calea cea mai nimerită* în scopul realizării numitului concordat. Cursurile pentru funcționari contemplate a se ținea din prilejul introducerii noilor legi de dare, vor urma numai mai târziu. *Tot mai târziu va urma și publicarea lucrării premiate în urma concursului nostru din anul trecut și anume: „Mijloacele prin cari băncile noastre pot veni mai mult în ajutorul poporului” de d. E. Tișca, șef-contabil la institutul „Mercur” din Năsăud.*

Dintre chestiunile și problemele nouă cu cari ne-am ocupat, ne permitem a Vă aminti:

1. Acțiunea „Solidarității” în favorul *zidirii noului edificiu școlar al școlii comerciale din Brașov*. Vă prezentăm în această chestiune și un raport special, pe care îl publicăm în anexe, (s'a subscris în total, din partea diferitelor bănci 93.360 coroane! Red. Rom.)

Acest raport ne scutește a mai insista la acest loc asupra acestei chestiuni. — În rândul al doilea am fost preocupați de

2. Chestiunea *Biroului de informațiuni și comisiuni*. Tot ce mai trebuie să spunem este, că după ce am stabilit agendele și scopul noii întreprinderi, am angajat pe d. Petru Manole, dirigent al fil. „Ardeleana” din Petro-

șeni, ca funcționar al acestui birou. Dânsul a făcut serioase studii teoretice și practice relativ la întreprinderea proiectată, pe care le-a cuprins într'un raport special, ce se publică în anexe. Din acest raport veți vedea că afacerea e cât se poate de dificilă și că în rezolvirea ei se impune cea mai mare precauțiune. *Din acest motiv direcțiunea nu a putut aduce încă deciziune definitivă în această chestiune, așa că azi nu suntem în stare a Vă spune dacă activarea biroului proiectat va urma peste tot ori numai parțial*. Sperăm însă că la proxima ocazie să Vă putem lămurii în toate privințele. — Mai departe ne-am ocupat cu deosebire în urma *cererilor făcute de „Asociațiune”* cu

3. Chestiunea *însoțirilor sătești*, în scop de a le veni în ajutor cu îndrumările noastre în ce privește activitatea financiară a lor, a *le mijloci credite aceloră, cari se vor acomoda îndrumărilor raționale (!)* și a le înlesni condițiunile de revizuire. Din raportul către a IV conferință a revizorilor noștri experți se va putea vedea și detaliuri cu privire la această ultimă parte a chestiunii. *Mai multe cu privire la această importantă chestiune azi nu vă putem raporta*. Vă asigurăm însă că problemei însoțirilor sătești suntem hotărâți a-i da toată atențiunea și considerațiunea.

În fine nu puțin am fost preocupați și de

4. Reformele proiectate a se face în legile de credit ale țării. Cu chestiunea aceasta a fost încredințat să o studieze și urmărească biroul etc.

Cu acestea am fi terminat, Onorată adunare... binevoii... etc.

Sibiu, la 12 Iunie 1914.

Parteniu Cosma m. p.,
prezident.

Ioan I. Lăpedatu m. p.,
secretar.

Care bancă și cât a dat pentru fondul școlii comerciale române din Brașov:

Agricola, Lugoj 900. Agricola, Hunedoara 600. Agricola Sebeș 600. Ajutorul. Seica 500. Albina, Sibiu 20.000. Ardeleana, Orăștie 4000. Armonia, Cineul-mare 300. Auraria, Abrud 750. Avrigeana, Avrig 300. Aurora, Năsăud 500. Bănățiana, Bucovăț 150. Banca populară, Arpaș 60. Banca populară, Birchiș 150. Banca populară,

Caransebeș 600. Banca populară, Dej 600. Berzava, Berzava 100. Berzovia, Jidovin 150. Bihoreana, Oradea mare 3000. Bistrițana, Bistrița 600. Bocșana, Bocșană 600. Brădetul, Orlat 300. Brașoveana, Brașov 1000. Buciumana, Bucium-Poeni 100. Câmpăna, Mocșa 600. Cârțișoreana, Cârțișoara 150. Casa de păstrare, Mercurea, 1000. Casa de păstrare, Sinca 200. Chioreana, Șomcuta mare 600. Codreana, Băsești 400. Codrul, Lupșa-mare 100. Comuna, Căvăraș 250. Concordia, Gherla 200. Cordiana, Fofeldea 450. Coroana, Bistrița 900. Corviniana, Hunedoara 1000. Creditul, Zărnești 900. Crișana, Brad 1500. Cugireana, Cudgir 450. Cassa, de păstrare, Săliște 1500. Cetatea, Cohalm 450. Decebal, Deva 300. Doina, Câmpeni 1000. Drăganul, Beiuș 300. Dunăreana, Timiș-Cubin 150. Economia, Cohalm 600. Economul, Călugăraș 1500. Făget 900. Frăția, Agnita 180. Furnia, Făgăraș 1500. Geogeană, Geoagiu 300. Grănițerul, Dobru 500. Hațiegană, Hațeg 1000. Institutul de credit, Mehadia 150. Izvorul, Ighiu 300. Izvorul, Sebeș-inf 200. Izvorul, Sângeorgiu 100. Iulia, Alba-Iulia 750. Lăpușana, Lăpușul-ung. 250. Lipovana, Lipova 1000. Luceafărul, Vârșet 2400. Lumina, Sibiu 1000. Lunca, Marghita 150. Maramureșana, Sighetul-Marmației 150. Mărgineana, Poiana 500. Mercur, Năsăud 500. Mihail, Poiana 300. Murășana, Reghinul-săseș 1500. Nădlăc, Nădlăc 600. Negoiul, Porumbacul-superior 50. Olteana, Noul-român 150. Olteana, Viștea-inferioară 400. Oraviciana, Oravița 1000. Orientul, Dobru 150. Păznic, Blaj 1500. Peatra, Teiuș 450. Plugarul, Săcădate 150. Poporul, Lugoj 600. Poporul, Săliște 1000. Porumbaciana, Porumbacul-inf. 300. Răureana, Capolac-Moștor 300. Sătmăreana, Seini 750. Sebeșana, Sas-Sebeș 600. Selăgiana, Jibău 900. Sentinela, Satul-nou 1200. Sîlvania, Șimleu 900. Speranța, Hosman 120. Steana, Petrovaselo 300. Strugurul, Pianul-superior 150. Șeșcăiana, Sinea-veche 500. Șoimul, Uioara 400. Târșaveana, Sighișoara 500. Timișana, Timișoara 5000. Tâmblesana, Reteag 300. Unirea, Vad 300. Văradiana, Văradia 100. Vatra, Cluj 1500. Venețiana, Veneția-inf. 300. Vlădeasa, Huedin 900. Victoria, Arad 5000. Vitoria, Oena-Sibiului 300. Voileana, Voila 500. Vulturul, Sărmăntin 300. Vulturul, Tășnad 300. Zlăgneana, Zlănești 300. Zărândeana, Băița 200. Zorile, Mărgău 100 etc.

— În total cor. 93.360.

Românii din Basarabia și vizita țarului în România. În vizita țarului Nicolae II al Rusiei cu soarele Carol al României frații noștri din Basarabia văd o apropiere între acești doi suverani, care apropiere va rezulta o mare binefacere pentru Români basarabeni.

„*Depărtarea dintre Ruși și Români — scrie ziarul „Cuvânt Moldovenesc” din Chișinău (Basarabia), în numărul ce primim azi — a avut ca urmare depărtarea între aceștia și noi. Prutul s'a prelăsat într'un zid înalt, peste care nu mai putea trece nici o rază de lumină dela mama noastră de altădată. În România nouă se plămădea și înflorea o cultură națională românească, iar noi Moldovenii din Basarabia nu știam nimica și trăiam în beznă întunecului. În România se căutau și se găseau noi căi de viață, iar noi basarabeni rătăceam în neștiere pe căile vechi prăpăstioase, apucate dela străini. În România se făceau drumuri de țăr și șosele petruite, iar noi ne înglodam în băltoacăle noastre. În România încercau pluguri de țăr și alte unelte meșteșugite în gospodăria câmpului, noi scurmam ca mai înainte pământul cu pluguri și boroana (grapa) de lemn. În România munca cooperativelor și tovărășiilor sătești ducea pe țărânul de acolo la o viață înstărită și luminată, iar noi ne rătăceam între crâșmă și cămătar. Și multe alte lucruri se făceau în România și multe alte suferinți înduram noi din pricina întunecului nostru.*

Dar să nu mai numărăm chiar toate suferințele, ci mai bine să ne mângăiem cu gândul că, apropierea monarhilor celor două țări vecine — a Rusiei și României — va însemna o apropiere și a noastră, a Moldovenilor, de frații noștri Români de peste Prut, dela cari avem mult de învățat în dorul nostru de a ieși la lumină și la o viață nouă.

Iată dar roadele culturale, cari ar fi ca o urmare a înțelegerii între Rusia și România”.

Si cine sunt aceste jigodii lhnite, acești neghiobi și paiați și alcoolizați? Sunt Cincinat Pavelescu, A. Herz, Victor Eftimiu, Corneliu Moldovan, Al. Stamatian, N. Davidescu, Ovid Densușianu, C. Rădulescu-Motru etc.

D. Pavelescu e un reclamaș și „saltimbanc”, care „scoate panglici pe gură”. V. Eftimiu e un fleac de albano-bulgar, care sub titlul „Inșiră-te Mărgărite!” își lăfăiește pelteana pe scena Teatrului Național, iar montarea piesei lui la acest teatru e o „înscenare de măscărici, pe care o vezi aceeaș la fiecare bălciu”. D. Corneliu Moldovan e „tipul clasic al inconștienței înzoronate cu blazon literar” și „depozitarul ignoranței și al pretențiilor”, iar scrisul lui e „model neperitor de prostie, îmbrăcată în vorbe umflăte”. Și așa mai departe cu toți și cu toate, împărțind grațios epitet de „prost”, „imbecil”, „idiot”, „inconstient”, „alcoolizat”, d. I. U. Soricu face educația literară a publicului din Ardeal.

Dar culmea îndrăznelii și-o ajunge acest om atât de darnic în injurători, în momentul, când, — după ce a zvârlit cu noroi în toți scriitorii tineri de astăzi, crezând, că ne poate înșela sub pseudonimul „R. Silviu”, — față de admirabila „Serenadă” a dlui Pavelescu, își citează ca model propria poezie, botezată tot „Serenadă” și își aduce sieși laudele cele mai lipsite de modestie. După ce citează un pasagiu din serenada dlui Cincinat Pavelescu, iată cum își comentează R. Silviu—I. U. Soricu poezia sa proprie:

„*Comparați această superficialitate cu strofele grele de simțire și cugetare din serenada scriito-*

rului ardelean (I. U. Soricu) și vedeți dacă suferă o apropiere!... Depărtarea e așa de mare! Și dacă unuia-i lipsește popularitatea, e, că-și urmează drumul lui firesc fără a lua drept bani buni complimentele stupide”...

Ei bine, din șirele acestea se degajează atâta îndrăzneală, încât e cu neputință, să nu scârbească adânc, pe cetitorul nepreocupat. Ca cineva să injure atâția scriitori de talent și oameni cu reputație în mișcarea noastră culturală, și să se laude în gura mare pe sine, asta întrece concepția noastră severă de modestie și cinste ardelenască, luată de atâtea ori inderșert, de condeiul dlui Soricu... E adevărat, există o deosebire între felul de a ajunge cunoscuți al scriitorilor pomeniți și între al dlui Soricu: cei dintâi sunt lansați de alții, de critică, d. Soricu se lansează laudându-se singur...

Dar ori cât de preocupat ar fi dlui, de persoana sa, totuși îi scapă uneori printre șire și câte-o fărâmitură de adevăr. După părerea dsale e o greșeală a despărți opera de om. Corect! În special pe d. Soricu e absolut cu neputință, să-l despărțim de ceea ce scrie.

Urmărind părerile dsale literare, strânse buchet în aceste câteva șire, și mai ales titanica sa poză de purificator al Ardealului, nu poți decât să exclami împreună cu predilectul său „scriitor cinstit”:

— Ah, Da!

„*Bellu june și artistu demnu filiu din Sacelle!*”
Cluj, 20 Iunie n. 1914.

I. Opreșiu.

Dogma „mânei libere”.

Vizita țarului. — Politica internă și externă a României. — Fortificarea Ardealului și sporirea forțelor armate ale monarhiei.

Un distins militar ne atrage atenția asupra articolului, pe care îl traducem și publicăm întreg fiind „Danzer's Armees Zeitung”, în care a apărut, cel mai de seamă organ al armatei comune, și fiind articolul scris de un specialist. Bine înțeles că, traducându-l, nu ne identificăm nici decât cu părerile autorului, despre bărbații politici din România. Ele sunt părerile autorului, german, și supărarea lui se poate înțelege ușor... — Redacția „Românului”.

Inconjurat de o ilustră suită de bărbați de stat, domnul tuturor Rușilor, a făcut în Dumitru trecută, în Constanța, ca cel dintâi Romanov o vizită regelui Carol al României. Cu acest act al statului rusec, întrebarea că România să se apropie de tripla antantă sau de tripla alianță a intrat într'un stadiu decisiv. Se pare, că speranțele Rusiei de a se recompensa pentru distrugerea alianței balcanice câștigând România au fost foarte întemeiate, căci altcum cei de pe malul Newei nu s'ar fi hotărât să-și dea cel din urmă tuz: autoritatea țarului. Speranțele rusești se întemeiază înainte de toate pe concepția actualului guvern român Brătianu și pe dispoziția populației filo-ruse, mai bine zis dușmănoasă monarhiei dunărene.

Diplomația rusească a făcut o trăsătură de saș extraordinară de iscusită punând în față ca rivală la strămtori România în clipa, când părea a se ridica o Bulgarie mare periculoasă aspirațiilor rusești privitoare la Dardanele. Prin aceasta Rusia a zădărnicit pe timp îndelungat intențiile bulgare privitoare la Constantinopol și a deobligat mai cu seamă România, a cărei ambiție politică a fost măgulită câștigându-și o situație preponderentă în Balcani, iar aspirațiile ei la Dobruđa fiind mulțumite. Agitațiile naționaliste îndreptate împotriva Austro-Ungariei și inscenate cu iscusință, pentru cari au dat cel mai potrivit motiv de agitație, ce se poate numai gândi, greșelile vădite ale ministerului de externe austro-ungar din cursul crizei balcanice și politica maghiaro-sovină față de România din Ungaria, — au provocat apoi în poporul român acea dispoziție, din care a rezultat cunoscutele demonstrații ale Ligei Culturale dușmănoase monarhiei, afacerea vicarului Mangra, reprezentările dușmănoase și multe alte acte neprietenesti îndreptate împotriva monarhiei. Desvoltarea stărilor interne ale României a fost de asemenea foarte favorabilă curtării României din partea Rusiei. Actualul guvern liberal naționalist al cărui prim ministru Ionel Brătianu se declară pe față că e un luptător zelos pentru apropierea ruso-română, a răsturnat la începutul acestui an cabinetul conservator Maiorescu-Take Ionescu, care și-a câștigat meritele mari pentru țară în timpul lichidării din Balcani, prin anunțarea unui program de reforme, de dreptul revoluționar, care cuprinde exproprierea cu forță a marii proprietăți în favorul țărănilor lipsiți de pământ și înlocuirea actualelor curii electorale prin un unic colegiu electoral.

Deși guvernul nici azi nu e în clar cum să-și împlinească promisiunea totuși au fost aleși pentru constituantă, cu prilejul alegerilor terminate în 9 Iunie, între cei 191 deputați 145 liberali. Guvernul rusofil Brătianu va rămâne deci încă la cârmă și de aceea trebuie să calculăm deocamdată în politica externă cu deviza: „politica mânei libere”, care vrea să zică: România e decisă să părăsească politica de până acum de a se sprijini pe tripla alianță. Dar că aceasta înseamnă totodată alipirea la Rusia, în tot cazul ne va arăta numai viitorul.

Răspunsul la întrebarea că oare cu tripla alianță sau tripla antantă fără îndoială că regele Carol și-a rezervat să-l dea el, căci puterea regală e popul nemiscat față cu ministerele ce se schimbă și cari de multe ori au concepții chiar opuse unei alteia. Cursul inaugurat în politica externă e cu mult mai important, decât ca el să fie schimbat de fiecare guvern nou. Cunoscătorii stărilor politice interne din România prolețesc cabinetului Brătianu o viață scurtă; cu aceeaș armă, cu care a fost răsturnat guvernul

conservator al lui Maiorescu, i se va da lovitura de moarte în viitorul apropiat făuritorului ei, căci programul de reforme, pentru care nu e pregătită nici țara și pentru care nu există nici o necesitate, e aproape nerealizabil. Regele Carol stă însă în fața hotărârii decizătoare pentru norocul sau nenorocul țării sale, ca să fixeze pe ani îndelungați directivele politice externe a României. Deoparte el trebuie să ia în considerare dispoziția poporului său, care orbit de promisiunile rusești privește de cea mai apropiată problemă a României: incorporarea Ardealului și pretinde apropierea de imperiul rusec; iar de altă parte regele, care a văzut înflorirea și întărirea țării sale sub aripile triplei alianțe trebuie să dea întâietate poruncilor politice reale față cu dispoziția poporului schimbăcioasă și supusă influențelor. În consecință regatul trebuie să facă o politică, care promite mai multe avantajii pentru viitor și aduce mai puține pericole. Aspirațiile Rusiei privitoare la Dardanele au fost prin proiectele privitoare la flota din Marea Neagră și mai mult evidențiate. Însă îndată ce va fălăi steagul moscovit deasupra Cornului de aur, va fi stârșitul independenței politice și economice, precum și a hegemoniei României în Balcani chiar și în cazul dacă ea ar ajunge în posesiunea Ardealului. Regele Carol e conștuit de aceasta. Deci de abia se poate presupune că el la Constanța ar fi luat hotărârea, pentru care Rusia s'a întrepus cu toate mijloacele ei.

Maghiarii privesc însă schimbarea de fond a României ca un fapt împlinit — de sigur în urma conștiinței lor rele — și pretind fortificarea Ardealului. Să acceptăm pentru o clipă această presupunere și să judecăm aceasta chestie din punct de vedere curat militar. Înainte de toate trebuie să constatăm problemele, cărora au să servească aceste fortificări de graniță. Monarhia ar răspunde la un atac al statelor balcanice împreună cu România prin ofensivă; în acest caz fortificarea Ardealului nu e necesară câtă vreme nu-și fortifică granițele și România.

În caz de război între monarhie și Rusia-România-Balcanul lupta decisivă se va da pe câmpul de luptă cu Rusia și așa provinciilor dela granița sudostică și Ardealului i-ar reveni numai un rol de a doua mână. În interesul luptei decisive forțele de operațiune, din punct de vedere strategic pur defensive, vor fi cât se poate de slabe; fortificațiile permanente fără îndoială ar potența rezistența lor și le-ar ușura asigurarea provinciilor, ahtiate din punct de vedere politic de agresori, — până când se vor putea concentra forțele după lupta decisivă din nord, pentru începerea operațiilor de ofensivă. Fortificațiile din Ardeal ar avea deci numai un rol pur defensiv, adică să garanteze ținerea în posesiune a ținuturilor, ținându-se însă trecătoarele peste Carpați libere în scopul ofensivei de mai târziu și împiedecând totodată intrarea dușmanului în țară. În scopul acesta ar trebui să construim în punctele cele mai favorabile pentru intrarea dușmanului, cetăți moderne (Gürtelfestungen), foarte rezistente și acoperite de tot, închizând totodată toate trecătoarele din apropierea lor. Celelalte trecătoare — eixstă la granița din chestie 3 trecătoare pentru căile ferate și drumuri de țară, 6 de drumuri și încă alte 14 adică în total 23 (Danzer's Armees Zeitung publică în legătură cu acest articol și un desen) vor trebui închise în caz de seriozitate prin trupele de graniță cu ajutorul unor fortificații provizorie, dar în nici un caz încă în timpul păcii cu întărituri permanente izolate, când aceste ar fi numai în defavorul fortificațiilor moderne construite în anumite puncte.

Terenul cel mai favorabil pentru înaintarea trupelor române ar fi cel de ambele părți ale liniei ferate București-Brasov, dinspre România duc 5 linii ferate. Lantul de muni. înalți dela 1300 până la 2000 metri și conerți de năduri dese, care formează granița între strămtorile Buzăului și Branului într'o lungime aeriană de

80 km., e stretăiat de o cale ferată, 3 drumuri și 4 alte căi ferate de comunicație.

Deci terenul dintre Brașov și Predeal ar trebui avut în primul rând în vedere unde să se construiască fortificații mai mari, iar celelalte strămtori favorabile pentru intrarea dușmanului cum sunt pasurile Gimesului (linia ferată Ocna, Valea Oltului) și Turnul-roșu (linia ferată Sibiu-Slatina) ar trebui închise cu fortificații mai slabe, cam până la Ciuc-Sereda și Sibiu. Întregindu-se acest sistem prin închideri izolate a strămtorilor dela Orșova și Surduc, toate drumurile pentru transportarea trupelor ar fi legate și dușmanul ar fi constrâns înainte de a cuceri țara să așeze aceste fortificații, în consecință s'ar ajunge scopul apărătorului mai slab, s'ar câștiga timp până la lupta decisivă. Singur numai fortificarea celor 10 strămtori prin fortărețe izolate, după cum pretinde faimoasa „alianță ardeleană” maghiară, nu e așa avantajoasă, căci aceste fortărețe pot fi aproape toate inconjurate și curând aduse la cădere.

Scopul fortificării Ardealului s'ar ajunge prin urmare numai prin construirea a trei fortărețe și eventual închiderea a două închizători. Așa o cetate modernă (Gürtelfestung) cu 20—40 redute (forturi) — după informațiile ce le primim dela expert — costă cel puțin 10—100 de milioane, iar trei cetăți 100×3=300 milioane la care adaogându-se suma de 120 milioane cât ar costa fortărețele în strămtori adică în total 420—500 milioane.

Din punct de vedere militar ar trebui să pleddăm deci pentru construirea fortificațiilor premitând că aceste sunt reclamate de necesități politice — căci ele ar favoriza concentrarea forțelor cât mai numeroase pe câmpul de luptă rusec, dacă aceasta s'ar putea executa fără ca să fie în dauna desvoltării armatei mobile.

Dar având în vedere mijloacele financiare limitate cari îi stau monarhiei la dispoziție pentru scopurile armatei, cazul nu e acesta. Considerând situația politică încordată din Europa fortificarea Ardealului ar trebui executată în tempo foarte grăbit, ceace e posibil numai cu întrebuintarea de sume enorme, adică în Austro-Ungaria foarte natural ar fi posibil aceasta numai în dauna armatei și a marinei. Urmând însă conștiincios principiul, că toate mijloacele cari ne stau la dispoziție să le concentrăm pentru lupta decisivă, trebuie să-i dea neapărat întâietate desvoltării armatei și marinei, iar fortificarea Ardealului să fie amânată până în caz de seriozitate, cum a fost cazul în 1854—55 când maresalul contele Coronini a ocupat Moldova și Valahia și în 1877/8, când din prilejul războiului ruso-turc a fost concentrată armata de observare austro-ungară la granițele României. Investirea unor sume enorme în mijloace de luptă imobile, pasive, câtă vreme aceasta nu e posibil fără daunarea armatei mobile, active, e de condamnat chiar și în cazul, când situația politică ar reclama în mod imperativ aceste măsuri de precauțiune.

Dar până acolo încă nu suntem azi. Regele Carol încă nu și-a spus cel din urmă cuvânt — deși l-a vizitat țarul.

Nol credem deci că numai un fel de fortificare a Ardealului se poate executa și aceasta e: asigurarea lui politică prin o politică dreaptă și înțeleaptă față de naționalitățile din Ungaria. În cazul acesta i se va da posibilitatea politicei noastre ca să-i facă regelui Carol mai ușoară rezistența față de curtarea Rusiei.

„Astra” și cooperativele. În ultima sa ședință plenară, ținută la finele săptămânei trecute, comitetul central al „Asociațiunei”, ocupându-se din nou cu chestia cooperativei a luat hotărârea, ca „Asociațiunea” să continue a face și în viitor, cea mai largă propagandă pentru înființarea de cooperative sătești în ținuturile locuite de poporul nostru. Ce privește îndrumarea cooperativei spre o politică de afaceri rațională și conformă cu adevărata lor chemare în viața satelor noastre, comitetul central a hotărât a adresa „Solidarității” rugarea, ca aceasta să ia sub ocrotirea sa acele cooperative, cari se vor conforma îndrumărilor

ei. să le mijlocească creditele necesare dela băncile mai mari și să le supună controlului periodic, conform dispozițiilor ei în vigoare. „Solidaritatea” precum suntem informați se va ocupa deja în timp apropiat cu această chestiune și va lua dispoziții în consecvență. (Rev. Ec.)

ROMANIA INTERVINE IN CHESTIA DARDANELELOR. Corespondentul din Constantinopol al ziarului „Frankfurter Zeitung” telegrafiază că ambasadorul Rusiei d. Giers și ministrul plenipotențiar al României d. Manu s'au prezentat la marele vizir și i-au declarat că închiderea Dardanelor, într'un eventual război turco-grec ar aduce mari piedeci comerțului internațional și în deosebi comerțul român și rus ar suferi pagube enorme. Marele vizir a răspuns că și în timpul războiului Dardanelele vor fi deschise vaselor de comerț.

Acest demers este foarte mult comentat în cercurile diplomatice deoarece acesta este primul caz că în chestia Dardanelor îndrăznește să se amestece și un stat, adică România care nu face parte din nici una dintre cele două mari grupări europene.

Cercurile diplomatice consideră acest act ca un rezultat al întrevederii dela Constanța.

Din camera română. Ni se comunică din București: Azi, Vineri, începe la cameră discuția la mesaj. S'au înscris până acum la această discuție toți membrii opoziției conservatoare, dnii N. Iorga, A. C. Cuza, naționaliști și Nicolae Fleva și C. Mille independenți. Din majoritate s'au înscris dnii C. Stere, Titu Frumușanu, N. N. Săveanu, I. G. Saila, Ion Th. Florescu. Din partea guvernului va răspunde d. Ionel Brătianu.

Frații din America / în adunări populare pentru noi. *Cetim în ziarul „America”:* „Duminică, 14 Iunie a. c. ora 8 dimineața va avea loc la Martins Ferry, O., o mare adunare populară sub auspiciul societății „Invierea” din acel oraș.

Se va vorbi despre noile barbarii săvârșite în Blaj împotriva Românilor, asupra cărora se suferă neamul acasă și de mijloacele ce trebuie să uzăm noi Românii din America, ca să putem fi de folos fraților noștri de acasă.

Altruista română! Cu ocazia adunării generale a institutului „Economul” din Cluj ținută în Martie a. c. s'a discutat pe larg problema economică-financiară a poporului român. D. Emil Cormoș Alexandrescu a propus „Altruista română”. Dsa a ținut un frumos și documentat discurs, în care relevează pe larg starea rea economică financiară a neamului românesc din această țară.

Ca poporul român agricultor, zice oratorul, să înființeze o mare bancă altruistă română. Căci are lipsa de organizația economică, superioară și conform timpului modern. Dacă guvernele fac colonizări în inima ținuturilor române; dacă poporul român băștinaș în această patrie nu se poate împărtași de favorul colonizărilor, e de lipsă pentru mântuirea neamului român crearea unei mari bănci agrare altruiste.

Propune ca toate băncile române, peste 200 la număr, cu ajutorul intelectualității noastre, să înființeze o mare bancă altruistă română. Căci dacă băncile române au înființat Banca de asigurare care va avea și trebuie să aibă un viitor splendid, atunci e mai de lipsă înființarea unei atare bănci mari agrare-altruiste, care să se ocupe pe întreg teritoriul Ungariei cu afacerile și necazurile economice-agrare-financiare.

Această bancă nu va ataca interesele poporului maghiar, ci pur și simplu are datorințe față de ai noștri, va da împrumuturi ipotecare, de anuitate, amortizaționale. Căci, băncile noastre afară de „Albina” și „Victoria” nici una nu se ocupă cu atari agende financiare.

Propunerea aceasta a fost primită în unanimitate și cu însuflețire, luându-se la protocol cu observarea de a se face demersuri în chestia la toate băncile noastre. De sine se înțelege că acum nu e timpul potrivit pentru înfăptuirea unei atari mari și salutare idei, dar discuția cuvenită trebuie făcută deja de acum. Iar, la timpul său potrivit, e inomis de lipsă să scăpăm poporul român întreg, pe țărani în special, pe agricultorul mic, proprietarul mic și de mijloc,

și să-i ajutoreze cu credit efit și pe durată mai lungă. — Coresp

EPILOGUL PROCESULUI DELA SĂTMAR. Ni se scrie din Sătmăr: Azi, Joi, a avut loc la tribunalul din Sătmăr desbaterea procesului intentat româncii Maria Indre măr. Vasile Tintie din Mofținul-mic implicată și în procesul monstru al Mofținienilor.

După o lungă desbatere Maria Indre a fost osândită la 4 săptămâni temniță ordinară, care pedeapsă însă se socotește împlinită prin ședere în arestul preventiv.

Atât acuzata cât și apărătorul ei, d. avocat Dr. Andrei Dobossy, au înaintat recurs în contra sentinței tribunalului.

Cellalt acuzat, Gheorghe Oros — care nu se prezintase la desbaterea procesului celor 15 — a fost achitat, deoarece s'a dovedit că el însuși „nu a luat parte la mișcarea împotriva episcopiei maghiare de Hajdudorog.

Când ne revoltăm împotriva acelor ce intenționat caută prilejuri de a ne prizoni limba și credința, în același timp suntem mândri că și femeia română ia parte activă în lupta pentru apărarea existenței noastre naționale.

„Organizația economică a valahimii”.

Sub acest titlu arhișovinistul „Pesti Hirlep” publică în numărul său de azi următorul articol:

Efectul strănerii îndărât a maghiarimii se resimte nu numai în politică ci și în viața economică. Până când societatea maghiară și viața economică maghiară deopotrivă arată semnele desorganizării, întâlnindu-ne pe tot locul cu desmembrarea și procesul demoralizării: societatea românească s'a apucat să pună bază economică aspirațiilor ei antimaghiare. Această realizare a programului economic românesc, care e de mare însemnătate și va duce la atomizarea țării — e privity de guvernul maghiar și marile instituții financiare maghiare, cu indiferență, ba cel mai mult e și sprijinită nemijlocit. Dar cea mai mare răspundere cade asupra Băncii Centrale Regnicolare („Országos Központi Hitelszövetkezet”), care inficiată de spiritul partidului guvernamental, de patru ani privește cu nepăsare cum se afirmă principiul asociațiilor în serviciul naționalităților.

Faimoasa Astra, cea mai veche și mai răspândită asociație culturală a valahimii din Ungaria, în toamna anului trecut și-a ținut în Orăștie, sub conducerea președintelui Andrei Bărsseanu, cea de a 52-a adunare anuală obișnuită. Programul ei de muncă e cu mult mai vast și hotărârile aduse cu mult mai importante decât să putem trece ușor peste ele.

După ce în cursul celor 51 de ani Astra a reușit să-i adune într'un mănunchiu pe toți Valahii din Ungaria, mai departe nu a urmat conform programului aprobat de ministerul de interne, adică să promoveze cultura poporului valah, ci a căutat să pună mâna pe pământul maghiar prin întărirea capitalului naționalist și să mărească hotarele satelor valahe cu ajutorul politicii unitare de credit, inaugurată de băncile înființate de dânsa. Astfel Astra prin înmulțirea băncilor are de scop cucerirea terenului economic, care după ce îl va realiza cu succes, terenul maghiar dător de viață în proporții și mai desperate ne va scăpa de sub picioare. Chestiunea acestor instituții a devenit actuală printre conducătorii Astei de când Vasile Stroescu, originar din Basarabia și izvor nesecat de bani, a dăruit 50.000 cor. special cu această destinație. Bani au intrat încă anul trecut în casa Astei cu scopul ca direcțiunea să facă mai întâi pregătirile necesare, după aceea să se prezinte cu proiectul gata. Cu studiarea acestei chestiuni a fost încredințat Vasile Osvadă, director de bancă în Orăștie, care deja și-a terminat raportul asupra studiilor făcute. După discutarea temeinică a raportului sosit, direcțiunea Astei a adus următoarea hotărâre: Să se constituie o comisiune centrală compusă din experți, care constituindu-se a ales pe Nicolae Iancu, un bărbat expert în afacerile financiare cu 3000 cor. salariu anual. Secretarul institutului i-a dat

să execute hotărârile aduse, cari sunt acestea: a) să se facă propagandă prin mijlocirea filialelor, prin presă și cu ajutorul conferințelor populare și cursuri speciale, arătându-se necesitatea tovărășilor; b) să se adune într'o broșură toate îndrumările și explicațiile pentru înființarea ăstorfel de tovărășii; c) să redacteze un model de statute, care să fie luat ca bază la înființarea tovărășilor; d) să meargă la fata locului, să dea sfaturi, îndrumări și să mijlocească înființarea de tovărășii acolo, unde se resimte necesitatea lor; e) să supravegheze activitatea tovărășilor înființate și să dea îndrumări și pe mai departe.

Toate cheltuielile reclamate de înființarea acestor înșotiri le va restitui Astra din cele 50 mii cor. dăruite de Stroescu. Această sumă e numai o jumătate din ceea ce a promis Stroescu; deoarece a declarat că odată ce va vedea că înșotirile vor prospera și vor lucra în interesul economic al valahimii, va dăruii în scopul acesta o sumă și mai mare. Direcțiunea Astei s'a apucat foarte serios să execute programul de mai sus. Secretarul Nicolae Iancu numai în luna aceasta a înființat băncile: „Furnica” în Bicfalău (com. Trei scaune), „Izvorul plugarului” în Idicel (Murăș-Turda), „Deșteptarea” în Ponor (Hunedoara) și „Izvorul” în Icelandul-mare (Turda-Arieș).

Consolidarea economică a valahimii prin Astra aduce pericol enorm pentru maghiarime, pentru că cu ajutorul lui Stroescu au la spate izvor de bani din România, astfel nu vor duce lipsă de mijloacele necesare pentru cucerirea terenului. Pericolul acestor tovărășii valahe înființate și înființându-se de Astra, constă în aceea că, ca și celelalte bănci ale lor, vor desfășura activitate mai cu seamă pe terenul agitației naționaliste. Prin urmare în viitor agitații valahi sub egida asociației culturale Astra, ca agenți, delegați trimiși ai institutelor vor cutreera și cele mai mici sate valahe oferind bani, credit și pământ.

Iată modul politicei valahe de pactare.

Ce scriu alții.

„Gazeta Transilvaniei”.

În ședința de ieri comisia exmisă de clubul comitentens român brașovean a hotărât în deplin acord cu biroul clubului, ca adunarea populară proiectată să se țină la toamnă. Aceasta numai din motivul, că fiind absenți din țară câțiva fruntași ai vieții noastre publice și Români brașoveni dorind să-i aibă în mijlocul lor — adunarea dacă s'ar ține acum n'ar avea prilejul să asculte pe unii din cei mai de seamă bărbați ai noștri. La toamnă însă aceștia vor fi acasă s'atunci vor fi cu siguranță și ei în mijlocul nostru. Se va da astfel atunci proiectatei adunări toată strălucirea și importanța ce i se cuvine.

„Drapelul”.

„Să admitem de dragul discuției pentru un moment concluziile lui Storfer despre iredentismul nostru, bine înțeles fără de a le accepta, haid' să zicem, că Români sunt iredentiști. Nu ar fi oare acesta ecoul firesc al utopiei politice de guvernament? Doar după cum strigi în pădure așa e și ecoul, zice proverbul. Ei bine, utopie pentru utopie. Panromânism la panmaghiarism.

(Storferul amintit aci, este cel cu articolul din „Frankfurter Zeitung”. O figură cunoscută fugise din Cluj de groaza unei pedepse de 2 ani închisoare ordinară... — R. Rom.)

„Unirea”.

Chestia Românilor din regatul Ungariei este ast cheia situației internaționale. O deducem nu atât din declarațiile recente făcute unui corespondent maghiar de dl Filipescu, fost ministru de război al țării românești, ci o spun evenimentele, cari nu de mult s'au perindat cu o surpriză și repezeală uimitoare.

Noi credem, că punctul vulnerabil între aceste două state este chestia românească din regatul ungar. Aceasta este, care stânjenește cordialitatea, împușcă de împrejurări, de vecinătate, de viitor, a acestor două țări. O altă ciocnire de interese care nu s'ar putea compune în cel mai armonios chip, monarhia noastră cu statul vecin nu are. Și o mai ideală tovărășie, o alianță mai sigură, ea cea a Austro-Ungariei cu România, închipui

„Libertatea”.

Onorată Redacțiune! Aseară, Luni în 21 Iunie n., au fost la Petroșeni, comandantul de corp din Sibiu, general de infanterie Herman Köves de Kövesháza, însoțit de încă trei generali, și de 12 ofițeri de stat major și încă vre-o 15 ofițeri superiori. Scopul venirii lor se spune aici că este studiarea terenului pentru așezarea de miliție numeroasă aici, în Petroșeni. Se caută loc pentru casarmeni, cari să cuprindă oști. Până una-altă, e vorba să se deserteze casele erariului, locuite azi de sute de muncitori, și aci sălășluite deocamdată, soldații. Muncitorii vor fi strămutați în comuna vecină Petrila. E vorba să fie aduși cât mai curând vre-o 1200 vânători. Tot așa aliu, că în curând va sosi și o comisie militară mare din partea honvezimei, dela Seghedin, pentru a studia local „harczászati szempontból” — din punct de vedere strategic, de luptă. E precum se vede, o fierbere și o neliniște în suflete.

Scrisoare din Roma.

După săptămâna roșie. — Principele moștenitor în Spania.

(Dela coresp. nostru.)

Ordinea se întoarce încet, în ținuturile cari au fost turburate de vijelia revoluționară.

În carșele în cari a domnit mai aprigă revoluția, acum nu s'a restabilit complet starea pacinică: trupurile sunt în permanență pe străde; megojiurile, deși deschise, au obloanele pe jumătate ridicate numai; paștele circulează peste tot.

Știrile cari s'au publicat în străinătate despre mișcarea revoluționară care timp de o săptămână a ținut în regatul în ghiarele teroarei, au fost cenzurate, și nici o suta parte nu s'a știut, nici chiar în Italia. O săptămână — săptămâna roșie — siguranța statului este călătinat, și urmările ar fi putut să fie grave pentru țara noastră.

Revoluția adevărată, cu tot cortelul său de jafuri, de răvărțiri, de violențe, de neconsiderare a legilor și de răsturnare, cuprinsese mai aprig întreaga regiune dela Roma în sus, până dincolo de Ravenna, până la Parma. Revoluționarii în număr mult mai considerabil decât forța publică, au blocat pe carabinieri și pe soldații de casarmeni, au atacat prefecturile, au dat jos pajure regale și în locul lor au arborat drapelul roșu, și au constituit în comitete diriguitoare, nu dădea voie nimănui să iasă și să circule în oraș, decât cu bilete de ieșire locale de unul din comitet și provăzute cu stamile comitetului.

Violențele cari s'au comis, au fost îngrozitoare: au jefuit magazine, s'a dat foc la arhivele primăriei; s'au tăiat firele telefonice și telegrafice; s'au suspendat gazete și au apărut altele de ocazie; s'au strins liniile ferate; s'au dărâmat gări; s'au ucis, fără moarte în indivizi nevinovați.

Regia a fost săptămâna; roșie ca și drapelele roșii și înălțau pe clădirile publice, pe bisericile cari au fost profanate și din cari odoarele, icoanele și lucrurile sfinte au fost grămădite în străde, făcând cu ele haos.

Un caz grav s'a petrecut la Parma: Un general și doi ofițeri, au fost făcuți prizonieri de către revoluționari, și au fost siliți să-și predea săbiile. Caz grav, și numai persoane cari sunt chemate să menție buna lor credință, și cari reprezintă forța armată; au fost așa de rău că s'au predat săbiile! Generalul a și fost în disponibilitate chiar a doua zi.

Acum, liniștea se întoarce treptat, gazetele monarhice, dau acestei mișcări revoluționare un caracter ironic, dar judecând după iuteala cu care s'a întins războiul, judecând după proporția pe care o luase, se poate deduce că un substrat antimonarhic este deosebit de mare în sufletul populației italiene, și — doamne ferește — la o a doua mișcare în felul acesteia, și atunci

când va fi și puțină preparație a masselor, organizația actuală a statului italian, ar putea să se schimbe într-o republică.

Actuala mișcare revoluționară n'a avut nici un motiv de a fi, dar când motivul este, când poporul se răsvrătește, când pune mâna pe arme și se ribelează contra celor ce-l împilează, ah! atunci, ce înălțător fâl-făie steagul roșu, ce măreață este mișcarea celor ce sub fâl-făirea flămurei sângerânde, cer dreptul de a trăi...

Principele Umberto di Piemont, moștenitorul tronului Italiei, în etate numai de 9 ani, a fost imbarcat pe nava de război *Puglia*, și trimis să colinde mările.

Acum a ajuns în Spania și a debarcat la Palma de Majorca. Lumea care se strânsese în port, a crezut la început că este fiul comandantului navei *Monaldi*, dar când a văzut onorurile militare ce se dau copilului, a înțeles că au în fața lor pe viitorul rege al Italiei. Ziarul *El Imparcial* din Madrid povestește un episod drăguț, petrecut cu copilul-principe.

Intr'o dimineață, în *plaza de toros* (piața taurilor) s'a făcut o luptă cu taurii, o *corrida* și au luat parte la ea și prințisorul, comandantul *Bonaldi* și foarte mulți ofițeri. Prințul s'a uitat cu plăcere la acest nou spectacol, când deodată dădu un țipăt, uitându-se cu groază într'un colț al circului. Pe urmă începu să plângă. Mănușita lui se agăță de brațul comandantului și apoi, își ascunse obrazul pe pieptul lui *Bonaldi*. Prințisorul văzuse cum un taur spintecase un cal cu o lovitură de corn, iar bietul animal se sbătea cu pântecul deschis și cu măruntaiele risipite pe nisip.

Un ofițer luă repede pe viitorul rege al Italiei în brațe și-l scoase din circ, pe când lumea murmura cuvinte de simpatie pentru prințisor.

I. T. Altan.

INFORMAȚIUNI.

Biroul de Informațiuni și Comisiuni.

Inițiativa dlui Stroescu.

Introducerea dării de seamă făcută de d. P. Manole, „Solidarității”; interesantă și ca povestea unui început:

„Angajat din partea dvoastră în ședința din 31 August 1913, ca funcționar al Biroului de informațiuni și comisiuni (mijlociri comerciale) proiectat de „Solidaritatea”, mi-am ocupat acest post la 15 Noemvrie a. tr., când conform hotărârii dvoastre am plecat într'o călătorie de studii pentru a cunoaște mai deaproape agendele, cu cari aş avea să mă ocup în serviciul noii întreprinderi. Despre experiențele câștigate precum și despre prospectele din viitor ale instituției proiectate permițeti-mi să vă prezint raport detaliat în cele ce urmează mai jos.

Voiu începe schițând mai întâi scopul și intențiile de care de sigur a fost condusă „Solidaritatea”, când a proiectat înființarea Biroului de informațiuni și comisiuni. După cât m'am putut convinge din actele acestei afaceri aflătoare în arhivă, impulsul la înființarea acestui birou l'a dat scrisoarea dlui Stroescu de data 6 (19) Aprilie 1913 adresată președintelui însoțirii noastre, dlui Partenie Cosma.

În această scrisoare d. Stroescu propune „Solidarității” să angajeze un agent, care să fie însărcinat cu înființarea de prăvălii în satele noastre. Agentul ar avea — fiind însuș versat în toate afacerile de comerț — să adune pe aceia, cari ar voi să deschidă prăvălii, să le deie instrucție despre afaceri, despre mărfuri și despre purtarea contabilității. Mai departe ar avea să adune comandașii dela sigurările prăvălii și pe baza acestora să încheie contracte de livrare pe cantități mari și direct cu producătorii, prin ceea ce, continuă d. Stroescu, s'ar putea obține avantajii însemnate, atât în privința prețurilor, cât și în privința calităților mărfurilor. Pentru acoperirea eventualelor pierderi excep-

ționale, adecă mai mari decât pierderile normale de comerț, d. Stroescu pune chiar și o sumă anumită de bani la dispoziția „Solidarității”.

O chestiune, care însă trebuie clarificată în legătură cu această scrisoare este chestiunea finanțării întregii afaceri. D. Stroescu nu se pronunță apriat, cine ar trebui să alimenteze cu credite singuraticile afaceri; din întreaga epistolă însă reiese că atât răspunderea față de liferanți, cât și providerea cu credit a singuraticilor prăvălii să și-le ia asupra sa „Solidaritatea”, fie direct fie prin mijlocirea băncilor. În acest punct cred că suntem de acord, când constat că d. Stroescu a prețuit peste valoarea lor modestele puteri financiare ale „Solidarității”.

Tocmai din acest motiv cred că fiind foarte greu a realiza — fără credit ieftin și abundent și fără agenți de absolută încredere — organizația schițată de d. Stroescu, i s'a făcut propunerea să destineze suma de mai sus pentru înființarea unui „Birou de informațiuni și comisiuni” (mijlociri comerciale) în legătură cu „Solidaritatea” și care birou ar avea să țină seamă și de trebuințele comerțului rural. Agendele acestui birou au fost fixate în următorul program:

1. să servească informațiuni comerciale exacte și conștientoase pe seama ori cui, care i s'ar adresa;
2. să mijlocească cumpărarea și vânzarea de mașini și produse agricole pentru economi, de articole și mărfuri pentru neguțători și de materii brute și produse pentru meseriași;
3. să țină în evidență, să avizeze și să mijlocească vânzarea, cumpărarea, arendarea și subarendarea de realități (moșii, păduri, edificii) de drepturi (regalii, pășunite, pescuit etc.) de magazine și prăvălii și de acorduri de întreprinderi;
4. să țină în evidență și să mijlocească procurarea de servicii, funcțiuni și peste tot de plasamente;
5. să deie informațiuni directe sau să recomande specialiști în chestii de contabilitate de expertize, anchete, etc.;
6. să editeze o foaie de informațiuni independentă sau ca supliment la „Revista Economică”.

Trebuie să mărturisesc că atunci, când m'am angajat în serviciul biroului proiectat de Dvoastră, n'am fost pe deplin în clar cu toate agendele înșirate în programul destul de vast, stabilit de Dvoastră, și cred, că s'ar fi aflat foarte puțini oameni, cari să cunoască toate ramurile de activitate înșirate atci. Deoarece însă mi se pușese în vedere, că mi se va da ocaziune, să fac practică de câteva luni la întreprinderi similare din patrie sau străinătate, în speranță că îmi voi câștiga în decursul acestei practice cunoștințele ce-mi lipseau, m'am angajat cu hotărârea de a pune în serviciul noii întreprinderi toată puterea mea de muncă și toate experiențele câștigate.

Greutățile însă n'au întârziat a se ivi deja la început. Mai întâi firmele, cari la vremea sa promisese secretarului „Solidarității” dlui Ion I. Lăpedatu, că vor admite pe viitorul funcționar al instituției proiectate, să facă practică în birourile lor, s'au resgândit și privind cu ochi bănuitori la încercările noastre pe acest teren nou, poate și de teama unei viitoare concurențe, și-au retras promisiunea și nu m'au admis. Am fost silit deci a căuta alte întreprinderi și fiindcă punctul prim luat în programul biroului nostru este mijlocirea de informațiuni, am căutat, și în urma legăturilor dlui secretar al însoțirii am fost admis la filiala din Budapesta a biroului de informațiuni Kühne et Comp. din Viena.

Arad, 26 Iunie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: schimbare în temperatură, în unele locuri ploi, furtuni.

Prognostic telegrafic: vreme moale, în unele locuri ploi.

Temperatura la amiazi a fost: 22.2 C.

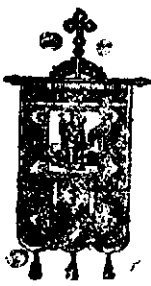
LA ȘCOALA CIV. DE FETE, DIN ARAD, încheierea festivă totodată și aniversarea de 25 ani de la moartea poetului Mihail Eminescu, va avea loc astăzi în 27 Iunie, la orele 10, cu următorul program:

1. Imn școlar de Kiriac cântat de corul elevelor.

Rétay și Benedek

BUDAPEST IV., Yáczí-utca 59.

aranjamente pentru biserici, odăjdii, prapori și zugrăviri :: Altare, amvoane, mormântul Domnului și aranjamente complete pentru biserici.

Firma se recomandă mai cu seamă pentru renovarea, vâpsirea și aurirea altarelor și pictarea bisericilor, cari lucrări le execută cu meseriași specialiști în această artă. Dintre lucrările executate, cari au aflat cea mai deplină recunoștință sunt: Aranjamentul complet al bisericii noi din Segedin-Rokus, al bisericii minorităților din Arad, pictarea și aranjarea mănăstirilor din Marlasasvár și Marlaradna, a bisericii din Beregsas și altarul principal, comandat de comisiunea pentru monumente de artă din Szepescsütörtökhely. :: Cu planuri și prelininare de șose pe stam la dispoziție gratuit :: Trimitem expert pe șosele noastre. He 1164

2. Floricele, putpuriu național de I. Paschill exec. la pian de Cornelia Petrovici.

3. Discursul festiv de încheiere ținut de directorul școlii.

4. Ce te legeni codrule, de Vorobchievi, Codrule mării Ta, de T. Popovici, corul elevilor.

5. Scenă pastorală de Elinescu executată la pian de Livia Roșculeț.

6. Lupta dela Rovine, (Satira III) de Emlinescu declamată de Iuliana Cărăbeteu.

7. Impromptu de Chopin, exec. la pian de Eug. Robu.

8. Imn (Pe al nostru steag) de Porumbescu cântat de corul elevilor.

Congresul Ligei culturale. Duminecă 15 Iunie v. a. c. are loc în sala Ateneului Român, în București congresul anual al Ligei culturale. Vor lua parte la el delegații ai tuturor secțiunilor din țară. Se va face excursiune pe valea Pravei până la Predeal.

În ședința de dimineață (9—12 a. m.) pe lângă cuvântarea de deschidere a președintelui, se va citi raportul secretarului general, situația casierei centrale și raportul cenzorilor. Vor urma discuțiunile. În ședința de după amiază (3—6 și jum.) se vor face propuneri diverse asupra activității viitoare și va urma alegerea comitetului central. Seara va avea loc o masă comună, iar a doua zi excursia.

În ajunul congresului, Sâmbătă 14 Iunie v., la ora 9 seara va avea loc la sediul Ligei (Str. Fântâni 1) o consfătuire intimă a președinților și delegaților secțiunilor Ligei culturale din București și provincie.

M. S. regele Carol la aerodromul dela Băneasa. M. S. regele Carol, însoțit de AA. LL. RR. principesele Maria și Mărioara, a făcut Mercuri seara la orele 7.30, o vizită la aerodromul dela Băneasa. Principele Bibescu, directorul Ligei aeriene fiind lipsă, suveranul a fost primit de ofițerii aviatori aflați acolo pentru lucru zilnic. Toată escadrila de 6 aparate care a fost la Constanța unde a făcut frumoasele sboruri cu ocaziunea vizitei țarului, a evoluat în fața suveranului. Ofițerii cari compun această valoroasă escadrilă sunt: căpitanii Ion Capșa, Alexandru Sturdza și Cetin Fotescu locot. N. Capșa, sublocot. Gh. Mihăilescu și sergent Poly Vacas. M. S. regele a felicitat călduros, strângându-le mâna, pe toți ofițerii, zicând că privește sborurile lor i-a făcut mare mulțumire. A mai evoluat apoi în fața suv. și d. Mihail Savu, pilot brevetat al Ligei aeriene. M. S. regele s'a interesat foarte amănunțit de meritul Ligei aeriene, exprimându-și satisfacția pentru modul cum bațul donat de particulari a fost cheltuit cu cumpăneală și economie. Apoi a întrebat cu mare sollicitudine pe piloți despre impresiile lor în campanie și la sborul deasupra mării la Constanța. La orele 8.10 suveranul după ce a mulțumit celor prezenți, și-a luat rămas bun urând ofițerilor aviatori succese în viitor.

D. Constantin Popa din Săliște (în Ardeal) a pus cu succes examenul de notar la cursul de notari din Szombathely. Un alt român, d. Ioan Maier din Fernea (în Ardeal) a depus și dsa cu succes același examen.

A. S. R. principele Ferdinand al României la Balcic. A. S. R. principele Ferdinand, însoțit de 35 ofițeri superiori și generali a sosit cu automobilele la Balcic Mercuri la ora 11 a. m., venind dela Bazargic. Orașul și portul erau frumos pavoazate cu tricolorul național, iar flori au fost presărate din strada Mircea cel Mare până în port. Pe acest drum s'au ridicat 3 mari arcuri de triumf. La această primire a arătat foarte multă bună voință întreaga populație. A. S. R. era însoțit și de d. prefect Georgescu. La intrarea în oraș, A. S. R. a fost întâmpinat de ofițerii din garnizoană, de șefii autorităților, ai școlii și un numeros public. Înainte de a sosi în Balcic A. S. R. a vizitat satele Ecrene și Ceatalceșme. În oraș prințul Ferdinand a vizitat portul, de unde a luat mai multe fotografii, cu pozițiunile pitorești ale orașului. La reședința batalionului s'a servit A. S. R. o gustare și sampanie. După o sedere de aproape o jumătate de oră, principele Ferdinand și însoțitorii s'au înapoiat la Bazargic.

Convenire colegială. Fostii studenți ai gimnazului din Brad, cari au absolvat în 1894, sunt rugați a-și trimite adresele dlui V. Albescu farmacist Gurahont (Honcô, Arad m.) Cu ocazia adunării generale a despărțământului Borosbeș a Asociațiunii, care se va ține în Gurahont în 26 Iulie st. n. serbăm convenirea de 20 ani dela absolvire. Seria: Dr. Oncu, P. Rus, S. Micluța, căpitan N. Toader etc.

Aviz. D. Ștefan Jianu referent școlar pe lângă conzistorul din Caransebeș, a primit un concediu de 4 luni, pe care-l va petrece în străinătate. În acest timp agendele senatului școlar le va îngriji d. V. Meda abs. de teologie, rig. la drept. — Controlorul diecezan părintele S. Șandru încă va pleca cu 1 Iulie st. c. pentru 30 de zile la Băile Herculane. Avizăm preoțimea și învățătorimea despre acestea, ca să se poată orienta. — Învățătorul nostru G. Lipovan și-a cerut dela Ven. Conzistoriu diecezan concediu pe întreaga durată a feriiilor.

D. Constantin Corneliu Șerb inginer în Zalaegerszeg, își va începe în 3 Iulie n. c. pedeapsa de 6 zile în temnița de stat din Vác pentru că a dușmanul a tot ce nu e „magyar”: Dr. Szalay Pál inspector școlar.

Lucruri slabe. Ni se scrie: Trecând prin comuna Negrilești (cott. Solnoc-Dobâca) în 19 Iunie a. c. am aflat în centrul comunei adunați pe toți locuitorii. Din curiozitate mi-am amânat călătoria pe câteva ore, am intrat între popor și fiind curios am știricit, ce afaceri au așa de grave, de s'au adunat toți înaintea canceloriei comunale. Mi-au răspuns Românașii zicând: Dle, noi avem astăzi de-a alege un inginer pentru comasația, care deja e ordonată din partea tribunalului. I-am întrebat, că sunt mulți concurenți? Mi-au răspuns că sunt mai mulți, dar lupta se dă numai între 3 concurenți și anume: un jdan „Antal” un Român de-ai noștri „Maxim” și un Ungur „Székely”. La auzul acestor descoperiri am devenit și mai curios și nu am mai cugetat la continuarea călătoriei, ci am rămas să văz ce popor, ce conducători se află în comună? Și ce să vezi? Se începe votizarea și poporul se grupează în două tabere. Majoritatea poporului se prinde în jurul Românului în frunte cu preoții Constantin Juga preot local gr. cat. și Petru Viman preot în Rugăsești și proprietar de comună; alături cu acești preoți sta energicul Atanasiu Georgiu teolog absolut cu oamenii din comună învecinată Strâmbul.

În fruntea minorității, adevărat pe partea Ungurului sta preotul Ioan Bodea având la mână dreaptă pe învățătorul George Bilboacă adus anume din comuna Gârbou ca să corțească în favorul inginerului „Székely”. Am auzit vorbindu-se printre popor, că sfințitul părinte ar fi fost cumpărat cu bani. Ce condamnabil rol și-ai ales sfințite părinte. Așa cuget că atari preoți nu-s vrednici să mănânce prescură românească. Astăzi când avem mai mare lipsă de adevărați conducători, când glasul vremii e aproape sosit, oare vei fi în fruntea oastei? Nu cumva vei merge pe căi rătăcite? Slab și trist exemplu!

Nefericit popor, care are atari conducători. — Mi-am ținut de datorință a da publicității această întâmplare, ca publicul românesc să văză, că mai avem ici și colea oi călbăgite și cei de calibrul sfințitului părinte să se cureze de atare omrb. Ar trebui sfințite părinte să vă împrăștiți cuvintele bardului nostru: „Preoți cu crucea 'n frunte”.

Astfel iritat și întristat de cele văzute și auzite mi-am continuat călătoria mai departe. „Dixi et salvavi animam meam”. — Călătorul.

Moartea moșului. Pribegit prin țară pentru a agonisi o bucată de pâine soției, celor cinci copii ai săi și bătrânului său tată de 92 de ani — care de mai mulți ani își perduse și vederea — Marian Purda a Găvrilii din Gârda de Jos (Ardeal), însoțit de fiul său de 14 ani George și în tovarășia unui cal bătrân, — martor al atâtor suferințe ce va fi avut să îndure stăpânul său în cursul anilor — se întorcea în zilele din urmă spre casă cu puțina-i agoniseală pe spatele calului și cu vre-o zece coroane în chimir. În o comună din apropierea Beiușului, soartea i-a scos în cale bietului moș niște țigani corturari, cu cari moșul nostru își schimbă calul pe vechiul său tovarăș mai dând ca adaus

țiganelor și celea zece coroane câștigate cu atâtă necaz și oboseală. Acest schimb i-a adus lui Marian sfârșitul, căci ajuns în 20 Iunie n. în Beiuș, aici calul țigănesc se spărie, îl trânteste pe noul său stăpân și-l lovește cu copitele în cap, astfel că în urma acestor lovituri sângere i-a inundat creierii, a căpătat emoragie și așa bietul Marian și-a dat sufletul în spitalul din Beiuș, pe când își va fi cântat cu mai mult amar cântecul:

Munții noștri aur poartă

Noi cersim din poartă 'n poartă...

Astfel corpul rece alui Marian Purda în așezat spre odihna vecnică în cimiterul din Beiuș — departe de soția, fiii și bietul său tată — și dacă oasele sale zdrobite de oboseala drumurilor, slăbise de arșița soarelui și de suflarea vânturilor trebuit'au să-i abzică înainte de a-și mai vedea pe cei iubiți ai săi și spre cari grăbia cu atâtă dor — cu toate loviturile îndurate cu creierii sfărâmați plecase la gară — dorind să moară acasă — și de acolo a trebuit transportat la spital.

În urma acestei întâmplări atât de tragice — cu consenzul mai multor fruntași români din Beiuș s'a pornit o colectă în scopul ajutorării văduvei, orfanilor și bătrânului tată al răposatului și rezultatul obținut a fost următorul:

Banca „Drăganul” a contribuit cu 5 cor. Dr. I. Ciordaș 4 cor. I. Petra, dna Livia Dr. Cosma, Dr. Ciavici, Dr. C. Popovici, N. Erdelyi și A. Magier câte 2 cor., F. Teocar, I. Roșu, dna M. Waltner, Dr. F. Sălăgian, Octavian Maiorescu, P. Popovici, Pinter, Dr. Muntean, N. B., Dr. I. Cosma, Ignat, I. Popa, I. Cristea, Kretz, M. Popovici, V. Maiorescu, P. Popovici, C. Neagu, I. Ardelean, dsoara M. Ardelean, doamna A. Ardelean, C. Sălăgian, A. Cosma, S. Târnăș, Dr. Nyes și Dr. C. Pavel, N. N. câte 1 cor. G. Bokas, I. Bogdan, L. Hufu și Dr. Voștinar câte 50 fileri. V. Dringo 40 fileri, iar C. Flora și V. Laza câte 30 fileri.

S'au încasat de tot 51 cor. Din această sumă s'a predat fiului răposatului ca spese de drum 3 cor. S'au acoperit spesele, iar restul de 46 cor. 80 fil. s'a expedit, cu datul de azi, la adresa părintelui Simeon Morcan în Gârda de sus cu rugarea de a preda banii familiei răposatului. — Beiuș, la 25 Iunie n. 1914. Ioan Roșu, inv. dir.

O demonstrație anarhistă contra lui Rockefeller. Din Roma se anunță, că în urma celor întâmplare în Colorado, anarhiștii au pus la cale o demonstrație în contra miliardarului Rockefeller, regele petrolului. La poarta palatului înși au fost întâmpinați de un batalion de servitori cari au respins pe demonstranți.

Ingropat de viu de bună voie. În cimitirul din Anzio (lângă Roma) s'a găsit un tânăr ingropat de viu de bună voie lângă cadavrele părinților săi din pricina unei desamăgiri amoroase, așteptându-și astfel moartea.

Un spărgător cu ghinion. Cetim într'un ziar din București: Fiind surprins de sergentul din strada Regală, unde locuiește dra Mihăilescu, dela Teatru Național, un individ, a cărui identitate a rămas până acum nestabilită într'un moment de nebunie și de desperare a luat-o la fugă pe scări. Cum sergentul venia după el, individul a deschis o fereastră și s'a aruncat jos pe pavaj, dela etajul al II-lea. În nesimțire aproape în agonie hoțul a fost transportat la spitalul Colței. Asupra lui s'a găsit la percheziția făcută: trei chei false, o frânghie, o mască și un stilet și o daltă de oțel. Un alt amănunt e că necunoscutul spărgător, era aproape elegant îmbrăcat.

x Curs de specialitate comercială, curs pentru scrierea mașină, Arad, str. Lázár Vilmos Nr. 2, lângă palatul Földes. Cursuri de contabilitate, stenografie, scrieri la mașină, cursuri de ziua și de noapte. Millocire grațiosă și câștigarea de posturi. Instrucție și în limba română. (E 2198—10)

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul M. telmann pentru stomac încetează în scurta vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o linguriță cafea. **Pretul 2 coroane.** Pregătește și pediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Lăptărie de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u.** (Mi 1621)

Institutul diagnostic al Dr.-ului Kozmuța (aflător în Budapesta VIII. Mária u. 30, la imediată apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Telefon nr. 3630) e unicul institut în Ungaria, care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morburii mari și complicate ca: boale interne, de rinichi, de piept, venerice, urologice, boale femelești și de copil etc. Institutul pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale mai are și 10 camere mobilate pentru pacienți aici foarte acomodată pentru publicul din provincie. Pentru boalele de piept și venerice institutul are secții separate.

Deslușiri și amănunte dă cu plăcere direcția cu în-
stitutul. Ko 2149.

OBONIA ȘCOLARĂ

Adunare învățătoarească.

Învățătorii tractului B.-Comloș în Dumineca de 14 Iunie, și-au ținut adunarea de despărțământ, în frunța comună Checia.

După sf. liturghie, săvârșită prin preotul A. Todan, și chemarea Duhului sfânt învățătorii s'au întrunit în sala de învățământ a școlii de băieți. Sala era arhiplină de dame și domnișoare, domni și țărani. Protopopul tractului P. O. D. M. Păcățian deschizând ședința, dă cuvântul M. O. D. N. Dima, comisar consistorial la examenele din tract. Dsa prezintă în raportul său un tablou judicios despre realitatea învățământului din școlile tractului B. Comloș și învrăstând calități și defecte constatate, precizează căi metodice ducătoare la scop. Raportul a fost urmărit cu atențiune și indignările metodice au luat loc în carnetul învățătorilor conștienți pentru o eventuală aplicare ulterioară.

Urmându-se la partea a doua a ordinii de zi: conferința didactică administrativă de despărțământ, președintele d. P. Băran cetește cuvântul de deschidere. Dsa fixează un program pentru activitatea învățătorului român.

Misiunea de apostoli ai culturii românești — spune d. Băran — obligă pe fiecare învățător la muncă asiduă și înțeleaptă. Învățătorul să se respecte pe sine ca om în evoluția progresului uman și atunci prestigiul statului învățătoresc va dobândi în importanță, iar întrunirile pedagogice anuale vor prezenta forme din ce în ce mai acceptabile.

Președintele salută apoi oaspeții, iar părintele A. Todan, preotul locului, își exprimă bucuria celor stăpânește în momentul, când pionierii culturii românești, pentru desbaterea în comun a multor chestiuni vitale curente, se află întruniți în comuna școlii.

După constatarea prezențelor și cetirea raportului general, învățătorul M. Musca, ține prelegere practică din Fizică, tratând „Negura, norii, ploaia, grindina și zăpada”. Prelegerea e viu urmărită de cei prezenți.

Învățătorul L. Cioban face o dare de seamă asupra mișcării literaturii pedagogice din anul școlar 1913—14, întretesându-o cu observări proprii bine motivate și relevând idei și principii, cari indică reforme în organizația internă a învățământului nostru popular. Lucrarea se va ceti și în adunarea districtuală a reuniunii învățătorilor din stânga Murășului.

Făcându-se critica prelegerii practice, se limpezesc chestiuni metodice și se relevă principii didactice.

După propunerile și interpelațiile mai mult de ordin administrativ, se alege noul comitet pentru un ciclu de 3 ani.

Vechiul prezident, care timp de aproape 2 decenii a ocupat loc în comitet, parte ca membru, parte ca conducător își exprimase deodată cu primirea absoluturului, dorința de a se lăsa conducea și altora; prin votare secretă însă a fost așezat încă în vechiul post. Au fost aleși în comitet vicepreședinte V. Onciu, notar L. Cioban, bibliotecar M. Nașa, cassar G. Farca, iar membrii în comisia literară V. Magdu, I. Popa și D. Târlai.

Președintele P. Băran a fost desemnat de a candida ca deputat al sinodului eparhial, pentru un nou period de 3 ani. În sfârșit se hotărăște, ca proxima adunare de despărțământ să se țină în B. Comloș și președintele printr'un cuvânt final încheie ședința. Rap.

ECONOMIE.

Ni se scrie: „In comuna noastră în acest an, de bunul Dumnezeu le va ținea, vom avea cel puțin vre-o 10.000 hectare de prune, afară de aceea prin satele vecine, tot românesci încă vor fi prune foarte multe. Până acuma toate prunele le cumpărau jidanii cu prețuri bagatele, ei apoi fierbeau vinars din ele întorcându-li-se înzecit. In acest an și și de acum înainte de bunul Dumnezeu ne va ajuta și ne va succeda nu vom mai lăsa, ca acest bun isvor de venit pentru poporul nostru să ajungă în mâinile străinilor. Inșă pânăce vom putea duce la îndeplinire acest greu lucru, știu că multe greutăți vom întâmpina, multe piedeci ni se vor pune, cari însă cu ajutorul lui Dumnezeu cred, că le vom învinge. Planul meu, după puțină mea praxă de viață, ar fi, ca să înființăm o soc. pe acții, pendentă de însoțirea „Infrățirea” din Sibiu, în aceasta societate am aduna pe toți Români, cari au prunat, obligându-i pe acționari, ca toate prunele lor să le vândă societății cu prețul curent de atunci. Și fiindcă eu nu cunosc statutele însoțirii „Infrățirea”, nici nu-i știu adresa, vă rog ca să-mi comunicați adresa ei, ca să pot intra în atingere cu ea. Vă rog, ca să-mi dați d-voastră unele deslușiri cu privire la lucrul acesta. Și de știți pe acolo ceva neguțator mare de vinars, care însă e de lipsă să fie creștin, vă rog să-mi dați adresa lui”. — V. R. la 23 Iunie. L. F. preot român.

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 26 Iunie.

Grâu pe Aprilie 1915	12.97.
Grâu pe Octomvrie	12.80
Secară pe Octomvrie	9.23
Ovăș pe Octomvrie	7.55
Porumb pe Iulie	7.37
Porumb pe August	7.53
Porumb pe Maiu 1915	7.80

Ultima oră.

UNIUNEA SERBIEI CU MUNTENEGRU.

Față cu știrile lansate, în legătură cu retragerea provizorie a regelui Petru, despre uniunea Serbiei cu Muntenegru — ziarul „Neue Fr. Presse” are informația din sursă competentă dela Belgrad, că aceste știri alarmante sunt de domeniul fantaziei. Cefe două țări învecinate vor continua să păstreze bunele relații: retragerea provizorie a regelui Petru e din cauză de boală.

AUDIENȚA CONTELUI BERCHTOLD LA REGE.

Astăzi după amiazi ministrul de externe contele Berchtold a fost în audiență la M. Sa, întretinându-se mai bine de o oră. Convorbirea — se crede — a decurs mai mult în jurul evenimentelor din Albania.

SITUAȚIA ÎN ALBANIA.

Astăzi la amiazi a încetat armistițiul încheiat cu răsculații. Ofițerii germani pretind ca să nu se mai trateze cu răsculații, propunând un atac general. Garnizoana orașului a și început să bombardeze pozițiile răsculaților, având la dispoziție tunuri cu tir repede.

M. T. I. desminte categoric știrea că Prenk Bib Doda ar fi fost prins de răsculați. Totodată se anunță că prințul de Schönburg-Waldemar a sosit la Durazzo.

La comisia din Viena azi s'au prezentat 900 de voluntari, 9 ofițeri, 180 studenți universitari și numeroși medici, cari vor pleca luni în Al-

bania. In cercurile oficiale se afirmă că aceste recrutări de voluntari nu au caracter oficial.

Situația în Albania e cât se poate de critică. Din Durazzo se cere ajutor de urgență. Orașul Valona e pe cale de a se preda răsculaților.

ESSAD-PASA PROCLAMAT PRINȚ AL ALBANIEI.

Ziarele din Milano, aci află că după căderea Albassanului, răsculații au proclamat pe Fssad-pașa prinț al Albaniei.

ORAS ÎN FLACĂRI.

Un incendiu groaznic a izbucnit ieri în orașul Salem din America (lângă Boston). Până acum a ars mai bine de o jumătate din marele oraș. Vre-o zece mii de oameni au rămas pe drum; pagubele se urcă la sute de milioane. Din cauza vântului incendiul nu se poate opri.

BULGARIA ȘI CONFLICTUL GRECO-TURC.

Se anunță din Sofia că ministrul rus Sanüski a primit o declarație a primului ministru bulgar Riadoslavoff, în privința atitudinii Bulgariei, în cazul unui război greco-turc. Bulgaria dorește pacea, a spus ministrul bulgar. Vom păstra deci neutralitatea, bine înțeles, afară de cazul când s'ar pune pe tapet chestiuni ce ne privesc.

In cercurile informate se spune că Turcia nici nu va încerca să treacă trupele prin teritoriul bulgar. Dacă însă, cazul s'ar ivi, Bulgaria ar respinge acele trupe de pe teritoriul ei.

D. PASICI DESPRE RAPORTURILE ÎNTRE SERBIA ȘI BULGARIA.

Primul ministru al Serbiei, d. Passici, a declarat reprezentantului ziarului „Gaulois” că are speranțe îndreptățite că între Serbia și Bulgaria se vor forma pe viitor relații amicale. Bulgaria trebuie să renunțe la aspirațiunile sale, cari nu pot fi îndeplinite niciodată. Intr'un eventual conflict armat între Rusia și Austro-Ungaria guvernul sârbesc ar fi silit să tie seamă de sentimentele armatei și ale poporului.

HĂRTUIELI ÎN CIRENAICA.

Trupele din Cirenaica, sub comanda colonelului Martinelli, au atacat Kars-Tekassis, înfrângând pe 800 de rebeli regularizați cu două tunuri, și luând orașul. Rebelii au fugit, lăsând pe câmp 70 de morți. Pierderile Italianilor sunt: 4 șcari morți iar 8 răniți. — La Kars (lângă Benghazi) pe când o companie de trupe italiene cerceta terenul, a fost înconjurată de o ceată de beduini, cari au fost puși pe fugă cu pierderi însemnate. — (A. T. I.)

PODUL ROMÂNNO-SÂRB PESTE DUNĂRE.

Duminecă, 15 Iunie v. d. Dr. Angelescu, ministrul lucrărilor publice a României va pleca, însoțit de delegații sârbi, la punctul desemnat pentru ridicarea unui pod peste Dunăre între România și Serbia.

CUTREMUR DE PĂMÂNT.

Din Batavia se anunță că ieri noaptea pe insula Sumatra a fost un cutremur mare, care a distrus numeroase localități. Sunt mai multe sute de morți și răniți.

CATASTROFĂ AVIATICĂ.

Cunoscutul aviator german Bruno a căzut astăzi lângă Metz, rămânând mort pe loc.

MONARHUL LA ISCHL.

In Ischl se fac mari pregătiri pentru primirea M. Sale regelui, care va sosi mâne după amiazi cu un tren special.

POSTA REDACȚIEI.

I. Oprislu. Dăm loc foiletonului, fiindcă stăruți atât de mult. Apucătura omului Soricu, e urită, dar nemulțumirea poetului, adesa neîndreptățit, o putem înțelege.

D. I. B. Am reproduș ieri, între entrefilé-uri, două propoziții din scrisoarea Dv, prin cari îndemnăm să se facă și în alte părți la adunări populare, după exemplul belusenilor. Mai bine așa, decât un articol separat.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Noutăți literare și muzicale

De vânzare la: „Librăria Concordia” Arad, str. Deák-Ferenc nr. 20.

N. Iorga. Portul popular românesc. Lecție ținută la Cursurile de vară. Cu mai multe ilustrațiuni. Cor. —.75.

N. Iorga. Să părăsim ortodoxia? Cor. —.60.
” ” Pagini despre Basarabia de astăzi. Cor. 1.50.

N. Iorga. Mănăstirea Hurezului. Desvoltarea și viața ei. Cor. —.75.

N. Iorga. România, vecinii săi și chestiunea orientului. Cor. 1.25.

N. Iorga. Basarabia noastră. Scrisă după 100 de ani dela răpirea ei de către Ruși. 2.—.

N. Iorga. Chestiunea Dunării (Istorie a Europei răsăritene în legătură cu aceasta chestie.) Lecții ținute la Școala de Războiu. Cor. 5.—

N. Iorga. Chestiunea Rinului. Cor. 5.—
” ” O geneologie a Basarabilor (Insemnări critice). Cor. —.20.

Enescu Stâlpeni. Proverbe și maxime indiene. Traducere în versuri cu note explicative culese din literatura indiană, precedată de o schiță asupra poporului indian și literaturii lui, cu o prefață de A. C. Cuza. Cor. 1.—

Gr. G. Petrov. Poveste, traducere din rușește. Prețul Cor. —.50.

G. Asachi. I. Eliade Rădulescu. C. Bălăcescu și A. Donici. Fabule alese. Cor. —.40.

Pr. Seb. Părvulescu. Biserica noastră națională în raport cu celelalte confesiuni. —.50.

C. Dion. Rolul bisericii în viața noastră națională. Părerii exprimate în conferințele pastorale din Botoșani. Cor. —.40.

G. Coatu-Cerna. Momente vitejești. Schițe din timpul războiului. Cor. —.50.

Maria Maorodin. Poezii (din hârtiile unei moarte). Cu o prefață de N. Iorga. Cor. —.75.

D. N. Ciotari. Calea Robilor. Cor. 1.50.

Maurice Maeterlinck. Ciclul morții. (Interior. Oaspele nepoftit. Orbii). Trei drame traduse de A. T. Stamatiad. Cor. 1.25.

Legea nouă despre alegerea deputaților. Indrumări pentru poporul român. Cor. —.50.

Noua lege pentru alegerea deputaților. Învățături și indemnuri pentru sătenii noștri. Cor. —.20.

Dr. A. Sădean, profesor. Date nouă despre Gheorghe Lazăr. Cu o ilustrațiune. Cor. 1.—

Dr. A. Sădean, profesor. Apostolatul primilor profesori ai preparandiei noastre. Cor. —.60.

Selma Lagerlöf. Legendele lui Isus Hristos. Trad. autorizată după original de D. N. Ciotari. Cor. 1.—

Stefan Bodiu, profesor. „Plevna internă”. Cor. —.40.

Pr. I. C. Beldie. La cislă. Cor. —.30.

I. E. Torouțiu. Românii și clasa intelectuală din Bucovina. Notițe statistice. Cor. 1.—

N. Iorga. Trei drame. Cor. 2.—

” ” Mihai Viteazul. (Schiță de poem dramatic.) Cor. 1.—

N. Iorga. Les Roumains et le nouvel état de choses en Orient. Cor. —.50.

Ioan Agârbiceanu: Arhanghelii. Roman din viața Românilor ardeleni. Prețul Cor. 3.—

Ecaterina Colonel Steriad. Buna menajeră. Carte de bucate practică conținând bucătăria română, franceză, germană, tot felul de prăjituri, dulceturi, înghețate precum și bucătăria vegefariană. Ediție nouă revăzută complet și ilustrată cu mai multe figuri. Prețul Cor. 5.—

Rodica. Culina. Carte de bucate. Prețul Cor. 3.—

Iudita Sécula. Economia de casă întocmită după mai mulți autori. Prețul Cor. 3.—

A. Vlahuța. Dreptate. Nuvele. Prețul C. 2.—

M. Sadoveanu. Priveliști Dobrogene. Prețul Cor. 2.—

Goethe. Faust, tragedie tradusă în versuri de Ion Gorun. Cor. 1.—

Victor Eftimiu. Aktim. Tragi-comedie în trei acte. Prețul Cor. 1.25.

P. Dulțu. Gruia lui Novac. Epopee alcătuită din cântecele de vitejie ale poporului român. Cu ilustrațiuni de A. Murnu. Prețul Cor. 1.50.

George Murnu. Istoria Românilor din Pind. Vlahia mare (980—1289). Studiu istoric după izvoare bizantine. Prețul Cor. 2.—

M. Lungianu. Zile senine. Prețul Cor. 1.50.

N. Bălcescu. Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul. Prețul Cor. 2.—

Lamartine. Raphael. Traducere. Bibl. Minervei nr. 151—152. Prețul 60 fileri.

N. Iorga Istoria statelor balcanice în epoca modernă. Lecții ținute la universitatea din București. Prețul Cor. 3.50.

Vasile Goldiș. A nemzetiségi kérdéskör. Prețul Cor. 1.

Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul Românilor de pe pământul crălesc. Carte edată la inițiativa și sub îngrijirea dlor: Dr. I. Pușcariu, I. Preda, Dr. L. Borcea, Dr. I. Lupaș, Dr. I. Mateiu, și Dr. S. Dragomir. Prețul Cor. 4.—

Vitejile lui Mihai Vodă documente publicate de Nerva Hodos. Prețul Cor. 1.—

Dr. Sebastian Stanca. Pocăiții. Studiu pentru combaterea sectei pocăiților. Prețul Cor. 4.

I. Ghetie. Dicționar maghiar român. Prețul Cor. 10.—

I. Ghetie. Dicționar român-maghiar. Prețul Cor. 6.—

I. Iorga. Chestiunea Rinului. (Istorie a Europei apusene în legătură cu această chestie). Lecții ținute la școala de războiu. Tipărite după notele stenografice ale dlui H. Stahl, pentru folosul elevilor săi. Prețul Cor. 5.—

Dr. Dionisie Moldovan, adv. în Sibiu. Advocatul popular. Indreptar pentru poporul român. Prețul Cor. 2.50.

N. Pora. Intre vlată și moarte. Nuvele. Prețul Cor. 2.—

Alex. Ciura. Folietoane, (1907—1910). Prețul Cor. 1.60.

Eugen Revent. Cântecul neamului. Poezii. Prețul Cor. 2.—

B. Katargiu. Discursuri parlamentare. Prețul Cor. 3.—

A. Herz. Bunicul. Comedie în 3 acte. Prețul Cor. 2.—

Erdélyi (Aradi) Victor. Catarina Doamna noastră. Prețul Cor. 5.—

Erdélyi (Aradi) Victor. A 400 éves per. Prețul 30 fil.

Erdélyi (Aradi) Victor. Lukács László arcképe. 50 fileri.

Erdélyi (Aradi) Victor. Magyar kulturképek Prețul 50 fil.

Erdélyi (Aradi) Victor: A rutén skizmapör. Cor. 1.50.

Dr. I. Drăgescu. Pro Patria. Povestire despre începutul și menirea neamului românesc. Prețul Cor. 3.—

M. Sadoveanu: Floare ofilită. Roman. Prețul cor. 2.—

A. C. Galotescu-Neicu: Câteva povestiri de Maupassant. —.50.

Note pentru voce și pian.

Gilbert, Valsul Suzanei (Suzana vals) Cor. 2.— (voce și piano)

A. Bena. Nu m'abandona. Ediția II-a. Cuvinte de Dr. A. Vasilie. Pentru o voce și pian. Cor. 1.20.

Pflügl Egon. Farmecul valurilor Cor. 3.—

Caudela, Sergentul, celebra baladă (Peneș Curcanul) Cor. 2.50 (voce și piano)

Castaldi, La arme Cor. 1.50

Mureșianu, Deșteaptă-te Române —.50.

Schelet, Ce te legeni codrule Cor. 1.—

Rudolph, Aseară în grădină Cor. 1.—

Paschill, Cine n'are dor Cor. 1.—

Vels, Vezi rândunelele se duc Cor. 1.—

Vasiliu, Freamătul zăvoiuului, Horă Cor. 1.—

” Mai părăsit, Idilă Cor. 1.50.

Ștefănescu, De-aș săruta, Cor. 1.—

Ionescu, Ecoul Munților, Cor. 1.—

Beuvals, Dorința, Cor. 1.25.

Stern, Banul Mărăcine, —.50.

Album de arți și dansuri naționale Cor. 3.—

Hübsch, Imnul Național, Cor 1.—

A. Bena, Uvertură națională. Estrasul pentru pian, Cor. 2.50.

A. Bena, Ave Maria. Estrasul pentru pian Cor. 1.20.

C. Savu. Dor și iubire. Colecțiune de cântece pentru cor. Cor. 2.50.

Iustin Cl. Iuga. Cântece și plângeri. Compoziții românești pentru canto și piano. (Continutul: 1. Dorul de țară. 2. Trecut'a bătă dealul. 3. Tu te duci bade sărace. 4. Frunză verde frunzuliță. 5. Cântecul haiducului. 6. Pe sub fereastră curge un riu, romanță). Prețul Cor. 2.—

Iustin Cl. Iuga. Doine și cântece populare românești. Voce și pian. II. (Continutul: 1. Mânce-te bade amarul. 2. Vai, vai, vai inimă vai. 3. Duce-m'as cu lun'n nor. 4. Lungu-i drumul Clujului. 6. Mor Mărie mor. 6. Oameni fără mintea toată solo din piesa populară „Moise Păcurariul”. 7. Zădărnice romanță populară). Prețul Cor. 2.50.

Ioan Harșia. Poeme lirice românești pentru piano. Vals la minor. Prețul Cor. 2.—

L. Domide. Inșiră-te mărgărite. Legendă de V. Alecsandri. Partea I. Op premiat de societatea pentru fond de teatru român. Partitura de pian. Prețul Cor. 5.—

Tib. Brediceanu. La șezătoare. Partitura pentru cânt. și piano Prețul Cor. 8.—

Tib. Brediceanu. Aurora. Vals pentru piano. Prețul Cor. 2.—

Tib. Brediceanu. Viorele. Vals pentru piano. Prețul Cor. 2.—

Tib. Brediceanu. Doine și cântece. Pentru voce și piano, în patru caiete. Prețul unui caiet 4 coroane.

Tib. Brediceanu. Jocuri românești pentru piano în 4 caiete. Prețul unui caiet 4 cor.

Tib. Brediceanu. Doine și cântece, în 4 caiete. Prețul unui caiet Cor. 4.—

Cuprinsul caietului I. (ed. II-a. Foaie verde, foi de nuc. Cântă puil cucului. Spune, măndro, adevărat. Vai, bădiță, dragi ne-avem. Bădișor, depărțitor. Cine m'aude cântând. Bade, zău, o fi păcat. Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II-a) Știi tu, bade, ce mi-ai spus. Vino, bade, iar acasă. Năcăjit ca mine, nui. Floare fui, floare trecui. Cântec haiducesc. După ochi ca murele. Trageți voi boi. Cine n'are dor pe vale.

Caietul III. Păsărică mută-ți cuibul. Legăna-te frunzuliță. Turturea din valea sacă. Ardemite-ai codru des. Ce vii bade târzior. Tu te duci, bade sărace. Foaie verde, foaie lată. Pe unde umblă doru'.

Caietul IV. Pe sub flori mă legănai. Foale verde, pup de crin. Sus în vârful dealului. Măndro, de dragostea noastră. Când treci, bade, pe la noi. Frunză verde, frunzuliță. Auzi măndro, cucu-ți cântă. S'a dus cucul de p'aci.

Să se adauge separat 10—20—30 fileri de fiecare carte, ori notă muzicală.

Cereți gratis și franco catalogul Librăriei „Concordia!”

„Aurora”

Institut de credit și economii, în Baia-Mare.

CONCURS.

„Aurora” institut de credit și economii societate anonimă în Baia-Mare (Nagybánya) publică concurs pentru întregirea postului de contabil și a celui de practicant cu termen până la 15 Iulie n. a. e.

Contabilul va primi:
Salar anual fundamental: Cor. 2000—
Adaus de scumpete: ” 240—
Bani de ecartier: ” 400—
Practicantul va primi salar anual: Coroane 1080.

Referenții au să documenteze, că au absolvat școala comercială, că posed pe lângă limba maternă și cea germană, eventual și maghiară și sunt deplin sănătoși.

Dela reflectanții la postul de contabil, se cere praxă de bancă pentru a conduce independent contabilitatea.

Cei aleși vor intra în funcțiune îndată după alegere.

Baia-Mare, la 24 Iunie 1914.

DIRECȚIUNEA.

(A 227)

Caut

un scriitor

cu practică.

Dr. Gheorghe Gârda
advocat în

Făget, (Facsád).

(Ge 2216)

Se cautăla o fabrică de mobile din
București**un bun magaziner,**comptoirist, creștin, să cu-
noască limba germană de
preferat acei cari cunosc
desenul. Ofertele a se adresa

Agenției de Publicitate Bassa

Calea Victoriei nr. 162 sub
„Magaziner“.

(Ba 2204)

O bibliotecămai mare e de vânzare cu preț
foarte favorabil. — Reflectanți
serioși să se adreseze la admi-
nistrația „Românului“. (Le 2201)**Bătăturile,**scortoșenia pielii, ur-
ciorii de pe mâni și din
față încetează în decurs
de 1 și dacă folosiți
„CANNABIN“
1 sticlă 1 cor., francată
1 coreană 40 fil., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzarela farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătir-
lor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „COROANĂ“ la Győr.**la atențiunea albinarilor, notarilor
comunali și a învățătorilor.**Cine vrea să vândă sau să cum-
pere ceară sau vrea să se ocupe
cu cumpărarea turtelor de ceară
brută, să se adreseze lui**Dürr Gusztáv,** comerciant
de coloniale, **Arad,**
lângă clădirea băncii „Victoria“,
care firmă cumpără pe bani gata
oricâtă cantitate. (Dü 2195)**O rugare modestă,**care nu vă costă nici o obosală dar
Administrației noastre îi poate fi de
mare folos. — Administrația noastră
roagă pe toți ceice țărnițese și co-
mandă din articolele anunțate în
foaie noastră, să amintească că firma
a cutit-e în ziarul acesta.**S'a finit cu viața!**Pentru că noul remediu din Fiume e o atare invențiune
de sistem nou care omoară cu siguranță pe cel mai de
nesuferit și uricicios dușman al femeii de casă, cari sunt
insectele de bucătărie.„DEGANIN” e neapărat de lipsă și la economia de
câmp că nimicește păgubitoare insecte și furnici.„DEGANIN” e pentru fiecare grădinar un așa arti-
clu indispensabil ce salvează plantele și cu deosebire
rozele le eliberează de stricătioșii paraziți (păduchi de
rose).„DEGANIN” nu-l iertat să lipsească din nici o Cofe-
tărie, Covrigărie, Magazine etc., pentru că prin acea-
sta ajunge fiecare proprietar la curățenia dorită.1 kg. „DEGANIN” și 4 kg. Cafea se trimite francat. —
Spedițiunii de „DEGANIN” dela 5 kg. în sus se expe-
dează francat.

Modul de folosit gratis. — Se cântă Agenți.

— — 1 kgr. numai 2 cor. — —

1 kgr. Cafea fină și aleasă numai 2 Cor. 80 fillerl.

1 kgr. Cafea fină mărgele numai 3 Cor. 20 fillerl.

1 kgr. Cafea Cuba cea mai fină 3 Cor. 60 fillerl.

Prețurent gratis!

F. A. DEGAN. — Fiume.

SCRISORI DE RECUNOȘTINȚĂ

Nr. 14516/1913.

Spectabilă Firmă

F. A. Degan

Fiume.

Vre-o câteva despărțăminte, dar cu deosebire culina
Institutului nostru era de un timp încoace deadreptul
infectat de șvabi, spre a căror stărpire n'a folosit nici unul
din praverile comune. Din întâmplare un amic al no-
stru ni-a amintit de invențiunea D.-V. cu care de ase-
menea am făcut probă și spre marea noastră surprin-
dere praful D-tale ne-a curățit toate localurile și ne-a
scăpat de uricicioșii gândaci. În toată conștiința putem
recomanda ori cui produsul Dv., ca remediu excelent
în toată privința și de un rezultat sigur.

Direcțiunea Spitalului Civil—Fiume

Dr. Sichich, director.

Rog a-mi trimite 6 pachete „Deganin”. Am făcut
experiența celor ce mi-ați mai furnizat și rezultatul sa-
tisfăcător este spre lauda produsului D-v.

Alexandru Constantinescu

Ministrul Agriculturii și Domeniilor. București.

Am folosit praful „Deganin” ordinar la D-ta în apar-
tamentele unei case de ale mele de închiriat și cu bun
succes... I-am folosit și la stărpirea păduchilor de
rose. — ba chiar și la insectele produse de mucezeală...
și preste tot locul a folosit

Debreceni Lajos

Cavaler al Ordului Francisc Iosif, fabricant
de cârnați și salamă în Debrecen.Vă rog mai trimiteți-mi 5 kgr. de praful „Deganin”, am
fost tare satisfăcut cu expediția precedentă. Praful lu-
cră cu efect.

Berthold Frenzt și fiul, cofetărie și Cafea Sibiu.

**Cinematograful
„APOLLO”**

strada Zrinyi, palatul contelui Bohus.

Sâmbătă

în 27 Iunie n.

Lupta dela**G
E
T
T
Y
S
B
U
R
G**

Film real de războiu.

(Lupta decisivă în
războiul civil ameri-
can din 1, 2, și 3
Iulie 1863, sub co-
manda vestitului ge-
neral MEADE).

Inceputul precis la orele 5 d. a.

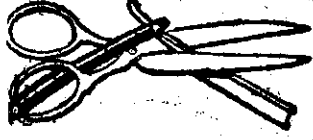
Prețurile de în-
trare obicinuite.

NIC. VINTILLA

cea mai excelentă ascutătoare artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am înființat în SIBIIU (Nagyszeben), str. Gîsnădiei 43.

o ascutătoare pentru cuțite artistică și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascutesc și nichel. — Pentru ascutirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

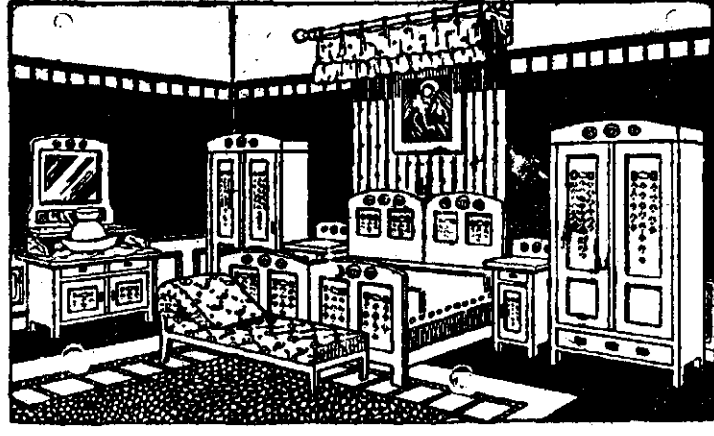

VI 1277

6 buc. briciuri trimise spre ascutire retrimiteră acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascutiri, reparări, lucrări de cuțitar, șlefuiri de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VÂRȘET, strada Kudritzer numărul 44—46.

Cea mai renumită mare fabrică de mobile din sudul Ungariei (Verseca).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, sovoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut. — (Sa 118)

Cea mai bună carte bisericească!

CANTORUL BISERICESC

sau cuprinsul vecerniei, utreniei liturgiei pe 8 glasuri, împreună cu rândulala serviciului tuturor sărbătorilor de pe întreg anul și a tipicului bisericesc. Aranjat de învățătorul **George Bujgan**. Aceasta carte nu trebuie să lipsească din nici o biserică, precum din nici o casă creștină. Cu peste 450 pagini. Prețul unui exemplar broșat e 10 cor., legat în pânză 12 cor., în pele 14 cor.

De vânzare la:

Librăria „CONCORDIA” (Tribuna), ARAD, strada Deák-Ferenc nrul 20.

HOTEL „BOULEVARD”

SIBIIU.
NAGYSZEBEN.

Zidit din nou s'a deschis în 1 Mai 1914. Este situat în cel mai cercetat și mai frumos loc în oraș. Privește admirabilă. 60 camere elegante moderne. Incalzire centrală, electricitate, apă caldă și rece, lift, garaj p. automobile, automobil la fiecare tren. Restaurant propriu excelent.

Roagă binevoitor sprijin arendatorii:

HAYDEKER și KASPER.

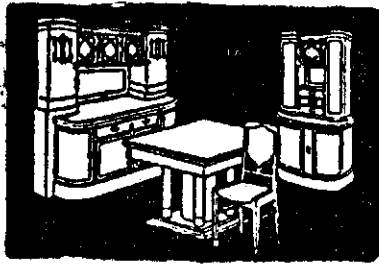
Camere dela 3 cor. în sus.
Ha 2187

Hinger József

tâmplar pentru edificii și mobile

Alba-Iulia, (Gyulafehérvár) str. Séchenyi nr. 10.

==== (Casa proprie). ====

Pregătește orice lucrări din acest ram atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, biserică, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. — Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant.

(Hi 1280)

FRITZ RENGER

directorul corului bisericesc românesc

Vârșet (Versecz), Dreilaufergasse 59

(Ro 214)

Oferă on. public din Vârșet și provincie excelentul său

depozit de pianе

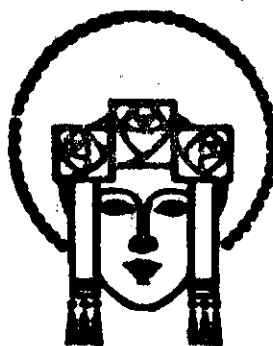
cele mai renumite instrumente muzicale executate excelent la cele mai de seamă firme. — Serviciu de specialitate, prompt și conștiincios. Repr. aparatului de pian: **HUPFELD-PHONOLA.**

Flecinе trebuie să știe că fotografatul

VICTOR MYSZ DIN SIBIIU

și-a vândut atelierul din strada de mai înainte iar acum și-a deschis un

atelier fotografic de artă

corespunzător cerințelor moderne în

SIBIIU, str. Elisabeta nrul 34.,

unde execută totfelul de fotografii artistice cu prețuri convenabile. — Fotografilor amatori li-se acordă favoruri. (MI 1507)

Pe timp închis fotografiile se execută la lumina electrică.

Carl Stürm

funar

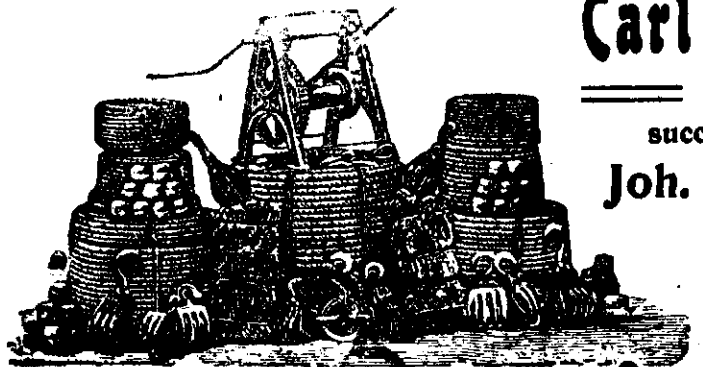
succesorul lui

Joh. Ongerl

SIBIIU

Hermann

Sugg

■ Oferă lucrări de cânepă curată: funil pentru transmisiuni, funi pentru care, legătoare, ștreanguri, căpește, cloșgătoare ațe pentru rolete, ață pentru saci etc.

■ MARE ASORTIMENT DE AȚE ȘI FUNĂRII

Revanzătorii primesc rabat!

Su 200

Pe terenul industriei de ghete in patrie locul prim il-ocupa renumitele

Ghete „TURUL”

Nr. 259. Ghete Chevreau cu gireturi cor. 10—
Nr. 287. Chevreau Goodyear pretul cor. 13—
Nr. 6095 Chevreau Goodyear calit. 1. cor. 16—

Fabrica de ghete TURUL soc. pe actii e cea mai mare fabrica de ghete in monarhie.

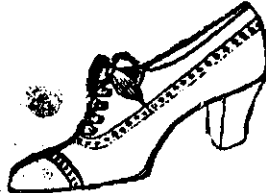
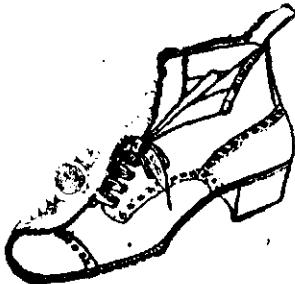
Depozitul principal **ARAD** palatul minoritilor.

Nr. 92. Ghete de Box cu gireturi cor. 10-50
Nr. 80 si Jum. Ghete Chevreau cu gireturi c. 11—
Nr. 6085 Ghete Box cu gireturi American Style 12—
Nr. 110 Chevreau Goodyear pretul cor. 16—

Nr. 405 Ghete Chevreau jumataci cu nasturi c. 9—
Nr. 483 Chevreau Goodyear pretul cor. 11-50
Nr. 415 Ghete Chevreau Goodyear calit. 1 cor. 14—

Nr. 402 Ghete Chevreau jumataci cor. 9—
Nr. 401 Ghete Chevreau Goodyear cor. 12—
Nr. 426 Ghete Chevreau Goodyear culoare brună c. 13—
cor. 11—
cor. 12—
cor. 14-50
cor. 16-50

Nr. 349 Ghete Chevreau cu nasturi cor. 11—
Nr. 346 Ghete Chevreau Goodyear brună cor. 12—
Nr. 362 Ghete Chevreau Goodyear cor. 14-50
Nr. 1555 Ghete de lac cu pânză cor. 16-50

He 1902

Alifie „Mágnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșeaței și contra tuturor boalelor de pe. După întrebuințarea unei singure tegle dispar sbrănciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fileri Pudră „Mágnás” (in 3 colori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Mágnás” pentru mâni: foarte folositor pentru cășii, crepate, aspre și sbrăncite. E de prisos a se mai întrebuința glicerină și vaselină, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e singur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. Prețul 90 fil.

„Antipertussin”: mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului tusei măgărești la copii — Prețul 1 cor. 80 fileri.

Spirit „Prima”: mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1 cor. 50 fileri.

Spirit „Cappilloform”: singurul mijloc excelent contra căderii părului. — Prețul 1 cor. 50 fileri.

„Deutoform” apă pentru gură: cel mai bun mijloc contra mirosului, decărea stricărei dinților. Prețul 1 cor. 50 fileri.

Balsam de Ardeal pentru stomac: mijloc excelent contra durerii, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1 cor. 50 fileri.

Vopsitor pentru păr: in culoarea neagră, intunecată și brunată deschiată, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albitură de pat — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr: redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fileri.

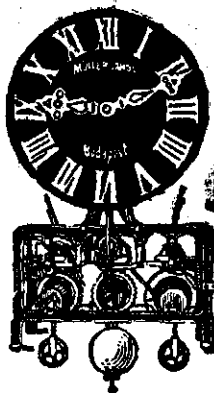
Contra ciomei de porci: precum și in contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este pravul de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fileri O singură întrebuințare a pravului de Ardeal pentru galițe incetează perirea galițelor. — Prețul 1 cor.

Hipnonervin: singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei, — Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

Kelemen Sándor, Zilah.

Vă păziți de imitații!!

(Kp 899)

Oroloage de turn

pentru palate, case comunale, fabrici, locuințe private regulează și aranjează mai favorabil

MÜLLER

JÁNOS, succesorul lui

MAYER KÁROLY

dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage din

Budapest, VII., Tököly-ut 52. szám.

(Casa proprie). Cataloge și specificări de prețuri trimit gratis și franco. (Mu 2129)

ADOLF ZIEGLER

PIETRAR Sibiu-Nagyszeben str. Sării 37.

Atrage atențiunea on. public din loc și provință asupra magazinului de **pietre mormântale** și atelierului de piatrărie.

Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit porfir, lebrador etc. — Execut totfelul de lucrări de piatrărie și sculptură in piatră, după orice desene, precum și monumente mormântale, a. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri, in stilul cel mai frumos și modern. Reaverea și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin. — Prospecte și desenuri la dorință trimet gratis și franco.

Zi 1961

Prețuri ieftine!

(Ba 2207)

Garanță pe 10 ani

Mașină familială de cusut Cor. 75
Mașină de cusut cu luntre rotundă Cor. 130
Mașină bobbin central. Cor. 140

Pentru plățiri in rate cu 12% mai scump.

Biciclete, gramofone, părți separate la acestea. — Pețuri de fabrică, cu garanță. — Numai articlile de primul rang.

BAUMGARTEN GÉZA, Marosvásárhely.

Atelier pentru vopsirea de stoffe, tort și blane, curățire chimică și spălătoare cu aburi.

KOVALD PÉTER és FIA

BUDAPEST,

atelier și prăvălie principală în VII, SZÖVETSÉG UTCA 25—37. szám.

TELEFON: József nr. 18—00 și József nr. 15—71.

Secție postală deosebită p. comandez din provincie. Stabilimente colectoare în toate părțile capitalei. Reprezentanți în cele mai multe orașe din provincie.

Kovald colorează și curăț!

Ko 1612